

ธรรมะอยู่ที่ไหน

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมนะ ธรรมะอยู่ที่ไหน ธรรมะอยู่ที่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว วางธรรมและวินัยไว้ แล้วให้เราได้มีเครื่องหมายเครื่องที่ดำเนินตาม ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ เวลาพระอรหันต์ถามนะว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว จะให้พระได้พึ่งพาอาศัยอะไร ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ ธรรมและวินัยเห็นใหม่เป็นศาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมวินัยไว้ ถ้าไม่วางธรรมวินัยไว้ คนที่แสดงธรรมนี้แสดงมาจากไหน เราเป็นชาวพุทธกันนะ เรามีศาสนาเห็นใหม่ คุณสิเวลาเขาเล่าอาณานิคมเห็นใหม่บอกคนเถื่อน ไม่มีศาสนา เป็นคนป่าเถื่อน แต่เราเป็นชาวพุทธ เราไม่ใช่คนป่าเถื่อน เรามีศาสนาประจำใจ ศาสนาของเรา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ตัวศาสนาไม่ใช่ธรรม ตัวศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมอยู่ที่ไหน ธรรมอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ

สิ่งที่แสดงออกมานี้ แสดงออกมาจากธรรม ใจที่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงธรรมออกมาให้เราเป็นที่พึ่งอาศัย แล้วเราเกิดมาเราเจอพุทธศาสนาเห็นใหม่ เราซุบมือเปิบเลย ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมหรือไม่ตรัสรู้ธรรมก็มีอยู่โดยดั้งเดิม แต่ธรรมอยู่ที่ไหน ไม่มีหัวใจผู้รู้ธรรมขึ้นมา ธรรมที่ออกมามันธรรมจากไหน ธรรมของกิเลสทั้งนั้นนะ กิเลสเอาธรรมะมาแสดง เอาธรรมะมาแสดง แล้วมันแสดงได้อะไรขึ้นมา มันก็หวังลาภสักการะหวังลาภยศ สักการะ

แต่ถ้าเป็นกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนาะ เราเกิดมาในพุทธศาสนา เรามีบุญกุศลมาก ฟังธรรมๆ เนี่ย ธรรมนี้มาจากไหน ถ้าธรรมนะ ธรรมเห็นใหม่ คุณิทางโลกเขาเนี่ย เขาศึกษากันมาก ธรรมวินัยนี้ศึกษากันมาก ศึกษากันมา มีความรู้ ความสามารถมาก เป็นอึ่งอ่างเลยมีความรู้มาก อึ่งอ่างคับโลกเลยละ แต่เวลาพุดออกมา เป็นธรรมะใหม่ ถ้าพุดออกมาเป็นธรรมะนะ เห็นใหม่ โมฆบุรุษไม่ตายเพราะลาภ โมฆบุรุษนะตายเพราะลาภ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ โลกธรรม ๘ เห็นใหม่ มันทำให้จิตใจนี้หวั่นไหว

ถ้าจิตใจนี้หวั่นไหว ถ้าไม่มีธรรมในหัวใจ สิ่งที่แสดงออกมามันแสดงออกมา เพื่อใคร มันแสดงออกมาเพื่อ เพื่อเห็นใหม่ ไม่ใช่ธรรม ถ้าเป็นธรรม ธรรมแสดง ออกมาต้องเป็นธรรม ถ้าธรรมในหัวใจออกมาเป็นสภาวะธรรมเห็นใหม่ องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเนี่ย เวลาเรื้อกันคว่าอยู่นะ คั้นคว่าอยู่นี้ ๖ ปี ปัญจวัคคีย์อยู่ด้วยกันนะ ปัญจวัคคีย์เนี่ยเป็นพยานหลักฐานเลยว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมานคนมา ขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรื้อกันขนาดไหน ปัญจวัคคีย์นี่เป็นผู้เป็น พยาน ทำมาด้วยกัน ออกศึกษามาด้วยกัน

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นพราหมณ์ พยากรณ์ไว้เลยนะ แล้วรอ นี่มันรอ นะ ขนาดว่าคนที่ปรารถนาดีหวังดี รอเลขรอคนชี้หน้า ภาพเทวิลนะอยู่พรหมนะ เวลา พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นมา เนี่ยลงมาดูเลย ทั้งดีใจ ทั้งเสียใจ ดีใจเพราะพระพุทธเจ้าเกิด แน่นนอนแล้ว เข้ามานสมบัติเหาะเหินเดินฟ้าได้ด้วย ระลึกอดีตชาติได้หมดเลยเห็นใหม่ แต่เอาตัวเองรอดไม่ได้ เอาตัวรอดไม่ได้นะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมานี้ โลกธาตุหวั่นไหวเลย ลงมา ลงมา ดู โอ๊ย พระพุทธเจ้าเกิดแล้ว แต่เสียใจ เสียใจเพราะตัวเองต้องหมดอายุก่อน นี่อัญญาโกณฑัญญะเป็นพราหมณ์นะ เป็นพราหมณ์เนี่ย มาพยากรณ์เนี่ย พระพุทธเจ้าแน่นนอน ต้อง เป็นศาสดาอย่างเดียว พราหมณ์คนอื่นยังพยากรณ์เป็นสอง ถ้าอยู่ในโลกจะเป็นจักรพรรดิ ถ้าออกบวชจะเป็นศาสดาของเราเห็นใหม่ เนี่ยเฝ้ารอนะ เฝ้ารอ อัญญาโกณฑัญญะ พยายามสัญญากันเลยว่า พระพุทธเจ้าออกบวชจะออกรับใช้ เพราะต้องการคนเป็นผู้ชี้ นำ เห็นใหม่

นี่ในธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะมันมีอยู่แล้ว แล้วทำไมปัญจวัคคีย์ พวกพราหมณ์ทั้งหลาย เขาแสวงหาของเขา ทำไมเขาไม่แสวงหาแล้วทำให้เขาสำเร็จไปได้ล่ะ ให้เขาบรรลุธรรมไปได้ล่ะ เขาทำไม่ได้ เขาทำของเขาไม่ได้เห็นใหม่ พอทำของเขาไม่ได้เนี่ย นี่เกิดแล้ว รอนะ อัญญาโกณฑัญญะนี่รอเลย พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ออกบวช ได้ข่าวว่าออกบวช ออกไปเป็นพยาน ออกไปเพื่อจะรอธรรมวินัยอันนี้ เพื่อจะชี้ นำเข้ามาเห็นใหม่ เพื่อจะชี้ นำเข้ามาณะ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรมานตนอยู่ ทรมานตน คำว่าทรมานตนเนี่ย เราก็คิดว่าทำร้ายตัวเองทรมานตน ไม่ใช่

ทรมานตนหมายถึง ทรมานกิเลส พยายามต่อสู้ แต่ต่อสู้ด้วยความรู้ ด้วยวิชาชีพทางโลก ด้วยสัมมาอาชีพะ ด้วยความเป็นไปของโลกที่ศาสดาเขามีอยู่แล้ว สิ่งที่เขา มีอยู่แล้ว ฤๅษีชีไพรเนี่ยเป็นศาสดา ปฏิญาณตนเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นล่ะ เนี่ยเจ้าชายสิทธัตถะ ไปศึกษา ศึกษาเล่าเรียนจนสุดท้ายอาฬารดาบส พระอุทกดาบสเห็นใหม่ เนี่ยประกันเลยว่ามีความรู้เท่าเรา เสมอเรา เป็นอาจารย์สอนได้ รับประกันเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เอาไม่เอา ไม่เอาเพราะอะไร เพราะว่าความทุกข์ในใจของเรามันอยู่นะ ความรู้ความเห็นในใจนี้มันรู้ของมัน มันสงบตัวเฉยๆ มันก็สงบตัวเฉยๆ เวลามัน กิเลสมันขึ้นมา มันก็ยกแวงหัวใจทั้งนั้นล่ะ

มันยกแวงหัวใจเห็นใหม่ มันไม่สามารถจะลวงก้าวพ้นไปได้ เนี่ยถึงได้กลับมา กลับมาตั้งปฏิญาณว่า ในเมื่อเราไปพึ่งพาอาศัยเขาทั้งหมด แล้วทั้งโลกธาตุเนี่ย ไม่มีใครสามารถจะชี้ นำเราได้เลย แล้วเราจะหาทางรอดได้ทางไหน ก็กลับมาไง กลับมาก็เราเองนี่ไง สร้างสมบุญญานิการมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ สร้างสมบุญญานิการมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนี่ย คูสิทางโลกเขาพยายามจะให้ อยู่เป็นจักรพรรดิ ด้วยบุญญานิการเห็นใหม่ การสร้างมาทำกรรมดีทำดีมา ทำดีเห็นใหม่

กรรมดีกรรมชั่วมันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นผลของวิญญูะ ทำดีทำชั่วอยู่ ทั้งที่ศาสนาไม่มี แต่ถ้าสร้างบุญญานิการมาขนาดไหน ความดีมันก็ขับเคลื่อนไปในสิ่งที่ดี จิตใจที่เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดมาเพราะได้สร้างบุญกุศลมาเห็นใหม่ ยมทูตมา แสดงตนให้เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายเห็นใหม่ เวลาเราตายไปเนี่ย เราตายไปเนี่ย ไปยมบาล ยมบาลมาถามเลยเห็นธรรมะใหม่ ไม่เห็น ใครก็ตอบว่าไม่เห็น เพราะไม่รู้ว่า ธรรมะอยู่ที่ไหน นี่ธรรมอยู่ที่ไหนไง ธรรมอยู่ที่ไหนไม่มีใครรู้หรอก เวลาปากเปียกปาก และ อึ้งอ่างคุยกันไป รู้ไปหมด

เนี่ยจนยบบาลบอณะ ธรรมนี่ก็คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายเคยเห็นไหม ถ้าม จิตวิญญาณที่ลงไปยบบาล เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายไหม เห็น แล้วรู้จักธรรม ใหม ไม่รู้ นี่ไง การเกิด การแก่ การเจ็บ การตายนั่นล่ะธรรม ธรรมะ ธรรมะที่ยบบาลเขา เป็นฝ่ายปกครองเห็นไหม เขาู้ได้แค่นั้น เนี่ยธรรมะเป็นธรรมชาติๆ การเกิด การแก่ การ เจ็บ การตายเป็นธรรมชาติ ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมดา มันก็บรรลุดูธรรม กันหมดแล้วละ

เนี่ยสภาวะธรรม สภาวะธรรมทำอะไร สภาวะธรรม ธรรมะเป็นสภาวะหรือ ธรรมะเป็นความจริงไม่เป็นสภาวะ แต่คำสั่งสอนนั่นสิ อารมณ์ของธรรม อารมณ์การ กระทำออกไปมันเป็นสภาวะ ถึงที่สุดแล้วสภาวะได้อย่างไร ตัวธรรมเป็นตัวสภาวะได้ อย่งไร ตัวธรรมคือตัวธรรม เนี่ยธรรมะอยู่ที่ไหน นี่ค้นคว้ากันอยู่เนี่ย ธรรมะอยู่ที่ไหน เห็นไหม เนี่ยเห็นธรรมไหม ไม่เห็น ไม่เห็น นี่ไง เนี่ยขณะคนตายนะ คนเกิด คนแก่ คน เจ็บ คนตาย มันต้องตายทุกคน เวลาตายไปแล้วยบบาลถามแล้วว่าเห็นธรรมะไหม ยังไม่ ู้จักเลยว่าเห็นธรรมะไหม

เจ้าชายสิทธัตถะไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันขอกใจเนี่ย มี อย่งนี้ด้วยหรือ คนเราเกิดมาต้องเจ็บ ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายหรือ ถ้ามันเกิด ต้องแก่ ต้องตาย เราก็ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายเหมือนกัน ในเมื่อเราจะต้องตาย เราจะตายเปล่าไหม ถ้าเราไม่ตายเปล่าเห็นไหม เริ่มคิดค้นคว้าใคร่ครวญ ออกจากราชวัง เพื่อจะไปหาการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เนี่ยถึงสุดท้ายนี้ไปศึกษามาขนาดไหน ถึง ที่สุดแล้วก็ไม่มีใครจะฟังพาอาศัยได้ ออกจากราชวังมาก็อาศัยเขา อาศัยใครไม่ได้เราก็ ต้องพึ่งตนเอง

นี่ไงพึ่งตนเอง ต้องพึ่งตนเองอยู่แล้ว เพราะเป็นสมมภูตรัสรู้เองได้โดยชอบ ต้อง ตรัสรู้เอง เนี่ยมันไม่มีศาสนาจะให้ใครสอน ไม่มีศาสนา ไม่มีใครจะสามารถเข้าถึงได้ เนี่ยไม่มีธรรมะ ศาสนามาจากไหน ศาสนาที่เขาว่ากันไป พระอรหันต์ๆ ทั้งนั้น เพราะ สมัยพุทธกาลเขาก็อ้างตัวว่าเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นล่ะ เจ้าชายสิทธัตถะก็ไปศึกษากับ พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย แล้วพระอรหันต์มันพาห้ลงไหน มันก็ห้ลงวัฏฏะไง ห้ลงมา เวียนเกิดเวียนตายไง ห้ลงธรรมชาติๆ ใจ

ธรรมะเป็นธรรมชาติใด ก็ธรรมชาติมันก็เป็นแล้ว ก็เกิดแล้ว ก็เกิด แก่ เจ็บ ตาย กันมาที่ร้อยก็พันรอบแล้วละ มันก็เป็นธรรมไปหมดแล้ว มันไม่ใช่ธรรมหรอก มันเป็นผลของวิญญูจะ จะมีศาสนาพุทธ ไม่มีศาสนาพุทธ มันก็เวียนตายเวียนเกิดเพราะของอย่างนี้มีอยู่แล้ว นรก สวรรค์ อเวจี ทุกอย่างมันมีอยู่โดยดั้งเดิม พระพุทธเจ้ามารู้มาเห็นเท่านั้นเอง มารู้มาเห็นแล้วศึกษาธรรมะแล้วถึงสอนพวกเราไง ผู้เป็นชาวพุทธเราเนี่ย ถ้าไม่ทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ไม่ได้ อาศัยคุณงามความดี ความดีเพื่อเกิดในสิ่งที่ดี ในเมื่อเวียนตายเวียนเกิดเราก็เวียนเกิดเวียนตายที่ดีเห็นไหม

เนี่ยสิ่งที่ประพาศปฏิบัติตามขึ้นมาจนถึงที่สุดเห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกเสวยวิมุตติสุขเห็นไหม เสวยวิมุตติสุขนะ เนี่ยอัญญาโกณฑัญญะ ปัจฉะวัตถีย์ พยายาม พยายามเนี่ยเป็นพยานอยู่ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับมาฉันอาหารของนางสุชาดา ทิ้งหมดเลย ด้วยความเห็นของโลกเห็นไหม เนี่ยธรรมดาๆ ที่ว่าธรรมดาคน ด้วยความเห็นของโลก คนเรามีความวิริยะอุตสาหะ มีความขยันหมั่นเพียรขนาดนี้ ยังประพาศปฏิบัติไม่ได้ผล แล้วกลับมาหมกมากในการกินการอยู่เนี่ย มันจะตรัสรู้ได้อย่างไร ทิ้งไปหมดเลย ทิ้งไปหมดเห็นไหม

เวลาที่ไปหมดแล้ว พระพุทธเจ้าเนี่ยทิ้งไปหมดแล้วไม่มีใครสนใจ ไม่มีใครสนใจยิ่งดี ยิ่งดีเพราะอะไร เพราะมันมีความสงบสัจ ในเมื่อสงบสัจกลับมาทบทวนว่า เราควรทำอย่างไร เราควรทำอย่างไร ตัดสินใจนึกถึงตอนโคนต้นหว้าเห็นไหม เนี่ยต้องกลับมาพิน มาฉันอาหาร นางสุชาดาก็พอดี ถึงเวลาเห็นไหม พอถึงเวลานี้ สร้างบุญญูการมาทั้งหมด เป็นผู้สหชาติ ผู้ปรารถนาเป็นพุทธมารดา ปรารถนาเป็นอัครสาวกชายขวเนี่ย พวกนี้ต้องสร้างบุญญูการ ต้องสร้าง คำว่าสร้างไม่มาเปล่าๆ ไม่มีสิ่งใดลอยมาจากฟ้า ไม่ได้สร้างบุญกุศลมา บุญกุศลไม่ได้เกิดมาจากใจ ไม่ได้สร้างคุณงามความดีมา

ทำไมเจ้าชายสิทธัตถะเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ ทำไมมันแทงมันยอกหัวใจ นักหนา ไอ้เราเห็นกันดำตา เรายังเพลิดเพลินอยู่กับมันเห็นไหม เนี่ยเพราะอะไร เพราะบุญกุศลที่สร้างมา สิ่งที่สร้างมาบุญญูการมันสร้างมา พอสร้างมาเนี่ย ย้อนกลับมาถึงตั้งแต่เป็นราชกุมารออกไปแรกนาขวัญเห็นไหม นั่งอยู่โคนต้นหว้าความสุขอย่างนั้นมิ ถ้าความสุขอย่างนั้น ความสุขอย่างนั้น เนี่ย บุญญูการเห็นไหม ตรัสรู้เองโดยชอบ สิ่งที่ชอบนี้มันสร้างบุญญูการมา ย้อนกลับมาถึงอานาปานสติ อานาปานสติเนี่ย เราจะ

กลับไปที่นั้น เราจะเริ่มต้นจากความเห็นของเรา เริ่มต้นจากบุญญาธิการ เริ่มต้นจากการกระทำของเรา ต้องกลับมาฟื้นฟูตัวเองก่อนเห็นใหม่

นางสุชาดาถวายอาหาร ฉันทอาหารของนางสุชาดาเห็นใหม่ ลอยถาดทองคำ ลอยถาดทองคำเนี่ย ลอยถาดลงไปเสี่ยงทาย ความเสี่ยงทาย เสี่ยงทายเพราะยังไม่ได้เป็นสิ่งใดเลย ต้องเสี่ยง ยังไม่ได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสี่ยงทาย ถ้าเราจะตรัสรู้ ขอให้ถาดทองคำนั้นลอยทวนน้ำขึ้นไป เนี่ยบุญญาธิการ ด้วยบุญญาธิการไม่ใช่ฤทธิ์ใช้เดชสิ่งใดๆ บุญญาธิการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถาดนี้ลอยทวนขึ้นไป แล้วจมลงไปสู่ใต้น้ำเห็นใหม่

เนี่ยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ที่ ๔ ตรัสรู้แล้ว ได้ตรัสรู้แล้ว ขึ้นมาทรมานตนจนถึงที่สุดใช้ใหม่ เนี่ยบรรลุธรรม ตรัสรู้ธรรมเองโดยชอบ เสวยวิมุตติสุขอยู่เห็นใหม่ เสวยวิมุตติสุขอยู่ ถึงสุดท้ายแล้วเนี่ย จนท้อใจว่าจะสอนได้อย่างไร ธรรมะมันอยู่ที่ไหน ธรรมะมันลึกลับ ธรรมะไม่ได้อยู่ในตู้พระไตรปิฎกนะ ตู้พระไตรปิฎกมันค้นคว้าไปแล้วเนี่ยว่างเปล่า เรียนศึกษามาขนาดไหนมันได้อะไรกัน มันก็ได้แต่ความว่างเปล่า ธรรมะมันอยู่ที่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เนี่ยเสวยวิมุตติสุขอยู่ วิมุตติสุขอยู่เนี่ย

สุดท้ายแล้วนี่เราจะสอนใคร จะเผยแผ่ธรรมแล้ว จะสอนใคร เนี่ยธรรมะอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่อยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเผยแผ่ธรรมๆ รู้จริง จะเอาใครก่อน อาหารดาบสก็ตายเสียแล้ว เสียตายมาก คนตายแล้วเห็นใหม่ เนี่ยคนตายแล้ว เราอ่อนวอนสิ่งใดกันอยู่ คนตายแล้วเนี่ย ถ้าตายแล้วใช้ใหม่ทำไมพุทธมารดาเวลาตายแล้วทำไมไปโปรดได้ละ ทำไมอาหารดาบส อุททกดาบส ทำไมตายแล้วจะไปโปรดไม่ได้ละ มันโปรดไม่ได้ โปรดไม่ได้เพราะอะไร เพราะเขาอยู่ในสถานะใหม่ ขณะที่เขาเป็นอาจารย์อยู่ เพราะเขาอยู่สถานะใหม่ เขาเป็นคนใหม่

แต่พุทธมารดานี้มันสายบุญสายกรรม มันมีความเกี่ยวเนื่องกัน มีการกระทำมีเกี่ยวเนื่องกันมา พุทธมารดาปรารถนามาเป็นพุทธมารดาเห็นใหม่ แล้วเนี่ยเวลาไปเทศน์พระเจ้าสุทโธทนะเห็นใหม่ ไปเทศน์นางพิมพา ไปเทศน์สามเณรราहुล เป็นพระอรหันต์หมดเลย สุดท้ายแล้วจะสอนใครก่อน ผู้ที่มีคุณก็ตายไปหมดแล้ว คนตายไปแล้วเนี่ย

เสียดายหนอ เสียดายเวลามาก ภาพเทวโลกก็ตายไปก่อน เนี่ยอาฬารดาบส อุทกดาบสก็ตายไปก่อน สุดท้ายเอาปัญจวัคคีย์ พอปัญจวัคคีย์เห็นใหม่ พอจะไปสอนปัญจวัคคีย์

ปัญจวัคคีย์เห็นเลย พอเห็นมาที่แรก ปฏิญาณตนกันแล้วว่าเราจะไม่รับ นี่ นี่ความขัดแย้งของโลก ในเมื่อเป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาของโลกเห็นใหม่ ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เนี่ย ตอนเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ พยายามค้นคว้านะ ด้วยความคิดของเราเห็นใหม่ ด้วยความคิดของพระอัญญาโกณฑัญญะ เนี่ย เป็นพราหมณ์พยากรณ์ไว้แล้ว เนี่ยต้องเป็นพระพุทธเจ้าแน่นอนเลย เนี่ยมั่นใจมากกว่าจะเป็นพระพุทธเจ้าจะเป็นผู้สั่งสอนเรา เนี่ยอุปัฏฐากอยู่ ๖ ปี อุปัฏฐากอยู่ ๖ ปีเนี่ย พอกลับมาฉันอาหารนางสุชาดา

มันเสียดายเสียใจเห็นใหม่ ว่า เราพยากรณ์ไว้แล้วว่าพระพุทธเจ้าแน่นอน ออกมาปฏิบัติ ๖ ปีเนี่ย อุปัฏฐากอยู่เพื่อจะต้องการวิชาการ เพื่อต้องการธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สั่งสอน แล้วพระพุทธเจ้ามักมากในกาม นี่ นี่ความเห็นของโลก ในโลกมีความเห็นอย่างนั้นบ้าง มีความขัดแย้งอย่างนั้นบ้างนี่ ปฏิเสธว่าจะไม่รับ จะไม่รับเลย แต่ แต่ก็บุญญาริการที่สร้างมาด้วยกันนั้นแหละ แล้วบอกเนี่ย เพราะมันกิเลส กิเลสมันขัดแย้งเห็นใหม่ ความเห็นของเราเนี่ยขัดแย้งกับธรรมตลอด พอขัดแย้งกับธรรมพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้ามาถึงเนี่ย ด้วยความคุ้นชิน สัญญากันว่ามาแล้วจะไม่รับ เห็นเดินมาแต่ไกลไม่รับ ไม่รับก็สัญญากันว่าถ้าฉันเราปุ้อสนะไว้เฉยๆ ถ้าเขาปรารถนานั่งก็ให้ฉันนั่ง ถ้าไม่ปรารถนาก็แล้วไป พระพุทธเจ้าเนี่ยไปถึงบิณฑบาต พอเข้าไปใกล้ รับหมดเลย รับด้วยอะไร เพราะเป็นความคุ้นเคย เนี่ย อานาจาสนาด้วยบารมีเห็นใหม่ รับเสร็จแล้วเนี่ย รับเสร็จแล้ว กล่าวว่ามีทำไม ก็จะมาสอนใจใหม่ เนี่ยยังคือดิ่งขัดขึ้นนะ เพราะกิเลสใจ

กิเลสมันคือดิ่งขัดขึ้นว่า จะมาสอนอะไร อุปัฏฐากอยู่ ๖ ปีนะ มุมนะขนาดนั้น แล้วกลับมาฉันอาหารมันจะสอนอะไร มันจะไม่มีสิ่งใดสอน เนี่ยความขัดแย้ง ความโต้แย้ง สุดท้ายพระพุทธเจ้าบอกเงี้ยวหลงฟัง เธอเคยได้ยินไหม นี่ สัจจะ สัจจะเห็นใหม่ ธรรมอยู่ที่ไหน ธรรมอยู่ที่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกคนมันมีคบอด มันไม่มีความรู้ความเห็นได้หรอก ทั้งๆ ที่คลุกคลีกันมา ๖ ปีเห็นใหม่ อุปัฏฐากอยู่ ๖ ปีเนี่ย ก็ไม่เคยเห็นกิริยามารยาทที่มันนวลเพราะอะไร เพราะสำเร็จเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสวยวิมุตติสุขมาแล้ว

เธอจงเงี่ยหูลงฟัง เธอเคยได้ยินไหมว่าเราเนียสำเร็จเป็นพระอรหันต์ อยู่กันมา ๖ ปี ถ้าไม่สำเร็จก็ว่าไม่สำเร็จ ไม่รู้ก็ว่าไม่รู้ ทรมาณตนทุกข์ยากขนาดไหน ก็อธิบายให้ฟัง ว่ามันเป็นไปไม่ได้ ในปัจจุบันนี้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว จงเงี่ยหูลงฟัง เนียพอเงี่ยหูลงฟังเห็นไหม เทศน์ธรรมจักรเห็นไหม เทศน์ธรรมจักรเพราะใจเห็นไหม ถ้ามันคือ มันขัดแย้ง มันไม่ลง พวกแสดงธรรมไป ธรรมนี้มันจะเข้าถึงหัวใจไหม

เนียเวลาไปฐิละ ไปฐิละเห็นไหม เวลาบอกพระพุทธเจ้าบอกว่า ไปฐิละ ไบลาน เปลาๆ เนียไบลานเปลา เพื่อจะให้ออกประพฤติปฏิบัติ เพราะมีอำนาจวาสนาบารมี ฉะนั้นแล้วสุดท้ายแล้วทั้งหมดจะไปสำนักปฏิบัติเห็นไหม ตั้งแต่พระเถระจนสามเณร น้อยเป็นพระอรหันต์หมดเลย เนียพอจะไปศึกษาเห็นไหม อู๊ย ไปฐิละนี่เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นผู้ที่มีลูกศิษย์ลูกหามาก เนียแล้วจะมาฟังเรามันจะฟังได้อย่างไร จิตใจเนีย นี่พระอรหันต์รู้วาระจิตเลย ฉะนั้นต้องทรมาณก่อน บอกว่าเนียข้าพเจ้าก็มีความรู้ น้อย ข้าพเจ้าก็ อยู่ในป่าในดง พุทโธ พุทโธ หลับหูหลับตาอยู่ แล้วเนียเป็นมหาเถระมันจะมาสอนกันได้อย่างไร

ขอให้สอนเถอะ ก็ไม่มีวาสนา ก็ปิดไปเรื่อยๆ ไปเรื่อย ไปถึงสามเณรน้อย พอถึงสามเณรน้อยถึงที่สุดไปไหนไม่รอดแล้ว พระอรหันต์ก็บอกสามเณรน้อย เธอก็ดองคูก่อน ลองคูสักหน่อยสิ เพื่ออาจจะสอนได้เห็นไหม เนียใจ ใจโค่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรมาณมาแล้ว ไปฐิละ ไปฐิละเนียไบลานเปลา ไบลานเปลา ไม่มีสิ่งใดในหัวใจเลย ไม่มีสิ่งใดทั้งสิ้นเนีย เสียอกเสียใจนะ คนมีกิเลส คนยังมีกิเลสอยู่ อย่างไรคำติคำชมมันเพื่อประโยชน์ มันก็มีน้อยใจเป็นธรรมดา คนมีกิเลสในหัวใจเนีย มันต้องมีความน้อยเนื้อต่ำใจเป็นธรรมดา แต่ถ้ามันมีปฏิญาณะอหังการ มันก็จะไม่เชื่อไม่ฟังเห็นไหม

เนียองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าปัญจวัคคีย์จงเงี่ยหูลงฟัง ถ้าเราไม่เคยไม่สำเร็จ เราก็ไม่เคยพูดว่าเราเป็นพระอรหันต์ บัดนี้เราเป็นพระอรหันต์ เราเป็นศาสดา เราจะสอน เนียปัญจวัคคีย์เงี่ยหูลงฟังเห็นไหม เวลาเทศน์ธรรมจักร เทวเม ภิกขเว ภิกขุทั้งหลายทางสองส่วนไม่ควรเสพ เนียอตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค เห็นไหม สิ่งใด เนียสิ่งที่ทำให้ตัวลำบากเปลา สิ่งที่ทำให้เสพสุขแล้วมันไม่เนีย เนียอตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยคเนีย การปฏิบัติในปัจจุบันเนีย มันทรมาณตนไหม แล้วพวกเราเนียธรรมะ สิ่งใดก็ลำบากๆ ทำให้สุขสบายเนีย มันก็เป็นกามสุขัลลิกานุโยค

เนี่ยมันมาปฏิบัติ เนี่ยมันต้องสัจจะความจริง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มันมาปฏิบัติ มันมาปฏิบัติโดยความเป็นจริง ใน การทรมานกิเลสนะ แต่ในปัจจุบันเนี่ยมันมันมาของกิเลสไป เวลาจะเอาเข้มแข็งเข้ามา ต่อสู้กับกิเลส มันบอกเนี่ยอรรถกถาญาณุโยค ใครเป็นคนบอก ใครเป็นคนบอกว่ามันอรรถ กถาญาณุโยค ก็กิเลสมันบอก พอกิเลสมันบอกเนี่ย เนี่ยเห็นใหม่ในสังคัมปฏิบัติ เดียวนี้ ปฏิบัติกันศึกษากันมาแล้วก็ศึกษาปริยัติ พอปฏิบัติขึ้นมาที่อำนวยความสะดวกกัน ปฏิบัติ สะดวกสบาย สมบัติที่ดี ปฏิบัติดี มันเป็นกามสุขัลลิกานุโยค มันหลอกกันนะ

ถ้ามันสัจจะความจริงมันต้องเป็นความจริงนะ การประพฤติปฏิบัติมันต้องเป็น ความจริง สิ่งที่เป็นความจริงเห็นใหม่ เนี่ยพออัญญาโกณฑัญญะไป สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา เนี่ยเราก็ฟังกันทุกวันนะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เป็นธรรมดา สิ่งนั้นก็ดับเป็นธรรมดา อะไรมันดับ อะไรมันเกิด อะไรมันดับ อะไรมันไม่ ดับ เนี่ยถ้ามันรู้จริงเห็นใหม่ เนี่ยธรรมะมันเกิด เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะเนี่ย สิ่งเนี่ย พระพุทธเจ้า เนี่ยพระอัญญาโกณฑัญญะรู้ นะ พระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ ดีใจมาก พยานเกิดแล้ว มีประจักษ์พยาน เนี่ยสิ่งที่อัญญาโกณฑัญญะเนี่ยบรรลุธรรมตามไป อัญญา โกณฑัญญะรู้แล้วหนอ แล้วทำไมรู้เฉพาะพระอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียวละ

ทำไมพระอัสสชิ พระต่างๆ ทำไมยังไม่รู้ ต้องเทศน์ซ้ำเห็นใหม่ เทศน์ซ้ำถึงจะรู้ ตาม นี้วัดอำนาจวาสนาบารมีของแต่ละดวงใจ แต่ละดวงใจมันไม่เหมือนกันใช่ไหม แต่ ละดวงใจเนี่ย ใจมันพอเป็นธรรมขึ้นมาแล้ว พอสังขารมันเกิดขึ้นมาแล้วเนี่ย เนี่ยสิ่งนี้ เป็นธรรม วางธรรมและวินัยให้เราก้าวเดินนะ แต่เวลาเราศึกษากันเห็นใหม่ เราศึกษากัน ธรรมและวินัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม มีรัตนะ ๒ คือองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรม พระอัญญาโกณฑัญญะเนี่ย บรรลุธรรม พระอัญญา โกณฑัญญะบรรลุธรรมใช่ไหม ถึงเป็นสงฆ์องค์แรกของโลกเห็นใหม่

แล้วเราปัจจุบันนี้เนี่ย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และถึงรัตนตรัยของเรา สิ่งที รัตนตรัยของเรานี้ มันเกิดมาจากใคร มันเกิดขึ้นมาจากจิตของเรา มันเกิดจากความเชื่อมั่น ของเรา แต่มันเป็นความจริงใหม่ เนี่ย เราเป็นชาวพุทธๆ เนี่ย เป็นพุทธนับถือศาสนา ศาสนาอยู่ที่ไหน เวลาศึกษากันนะ ศึกษาในตู้พระไตรปิฎก ตู้พระไตรปิฎกมันเป็นกิริยา ของธรรมนะ มันเป็นธรรมในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะแสดงธรรม ไว้ แล้วจดจารึกกันมา มันเป็นวิธีการเข้าถึงธรรม เราเอาตัวศาสนาไปหาธรรมเห็นใหม่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เป็นตัวธรรม แล้วตัวธรรมเนี่ยวางศาสนาไว้ วางธรรมและวินัยไว้เป็นศาสดาของเรา แต่เราไปเอาตัวศาสดาเป็นเรา แล้วเอาตัวศาสดาเป็นธรรม เอาศาสดาเป็นธรรม แล้วมันเข้าถึงธรรมใหม่ พอมันเข้าไม่ถึงธรรมเนี่ย ศึกษาค้นคว้าทั้งคู่พระไตรปิฎกเลย ในคู่พระไตรปิฎกทั้งหมดวางเปล่า วางเปล่าเพราะอะไร เพราะไม่เป็นความจริงขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางธรรมไว้เห็นใหม่ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ มันต้องมีการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันต้องมีการชวนขวนขวายขึ้นมา มันต้องมีการกระทำของเราขึ้นมา

ธรรมะมันเกิดอยู่ที่ไหน ธรรมะมันอยู่ที่ไหน เวลาเราศึกษาขึ้นมาแล้วนะ เนี่ย ธรรมะเป็นธรรมชาติ การเกิดการตายก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง ดูธรรมชาติสิ สัตว์มันรักลูกของมัน สัตว์มันดำรงเผ่าพันธุ์มันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง ความโกรธ ความโมโห โกรธก็เป็นธรรมชาติของความโกรธ ความเกลียดเห็นใหม่ เนี่ยความรัก ความรักเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แล้วทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ที่ไหนมีความรักที่นั่นมีความทุกข์ แล้วความรักเป็นธรรมชาติใหม่ ความรักเป็นธรรมชาติ ถ้ามันมีความผูกพันมีความรักกัน เนี่ยก็เป็นธรรมชาติการแสดงออกของคนรักกันคนชอบกัน

การแสดงของคนโกรธ การแสดงออก ธรรมชาติของการโกรธมันก็เป็นอย่างนั้นนะ ในเมื่อมีคนมีความโกรธขึ้นมา มันก็แสดงออกโดยธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของความโกรธใจ เป็นธรรมหรือยัง นี่ก็เป็นธรรมแล้วสิ ในเมื่อมันเป็นธรรมชาติ มันเป็นธรรมชาติของมันเอง การเกิดการตายมันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง ธรรมะเป็นธรรมชาติได้อย่างไร เนี่ยธรรมะอยู่ที่ไหน ธรรมะอยู่กับธรรมชาติหรือ ธรรมชาติคูสิ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นธรรมชาติใหม่ เวลาเกิดพายุพัดมันเป็นธรรมชาติใหม่ พายุมันพัดมานี้ ลม คูสิ มันพัดเอาต้นไม้ล้มระเนระนาดไปเลย เนี่ยลมเขาเอาไปใช้ประโยชน์เห็นใหม่ มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา

ธรรมชาติมันมีดีชั่ว มันมีการทำลายและมีการสร้างสรรค์ ในเมื่อมันมีการทำลาย มีการสร้างสรรค์ ธรรมชาติเป็นของคู่ใจใหม่ การเกิดและการตายเป็นของคู่ใหม่ อย่างนี้เป็นธรรมชาติใหม่ แล้วเวลาบอกว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ศึกษากันไป ศึกษาด้วยการศึกษาปริยัติ สิ่งที่ปริยัติพอปฏิบัติขึ้นมาเนี่ย เราเอามาอ้างว่าปฏิบัติภาคปฏิบัติกัน ธรรมะมันอยู่ที่ไหน ธรรมะอยู่ในคู่พระไตรปิฎก ธรรมะมันอยู่ที่

ตำรับตำราที่เอาตำรานี้มาใคร่ครวญกัน แล้วพอเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะ ก็ว่าสิ่งนี้เป็น
ธรรมชาติ สิ่งนี้เป็นธรรมชาติ

มันเป็นธรรมชาติได้อย่างไร ธรรมะมันไม่มีในหัวใจใช่ไหม แต่เวลาครูบา
อาจารย์ของเราเนี่ย องค์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็มีรื้อค้นของท่านนะ รื้อค้นขึ้นมา
จนใจเป็นธรรม ในเมื่อรื้อค้นขึ้นมาจนใจเป็นธรรมเนี่ย การศึกษาก็ศึกษามาเป็นเครื่อง
ดำเนิน มาเป็นเครื่องดำเนิน การศึกษามานั้นมันยังไม่เป็นธรรม ไม่เป็นธรรมเพราะ
อะไร ไม่เป็นธรรมเพราะใจเราไม่เป็นธรรม เนี่ยศึกษามาประพฤติปฏิบัติมาขนาดไหน
เป็นธรรมไหม มันไม่เป็นธรรม เพราะเราข้ามขั้นตอน เราลัดขั้นตอน ด้วยความอยากได้
ด้วยความอยากได้ ด้วยความลุ่มหลงในความคิดของเราว่าเราเข้าใจแล้ว

เราศึกษามาแล้วเนี่ย เราต้องเป็นธรรม ความคิดว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่ง
ปัญญา ศาสนาพุทธเป็นศาสนา ถือกันจนเป็นทฤษฎีมานะนะว่าศาสนะเป็นศาสนาพุทธ
เป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธมันมีคุณค่ามากกว่าศาสนาอื่นๆ อึ้งอ่าง อึ้งอ่าง คุณทธิ
ศาสนาอื่นๆ เขาตี ศาสนิกของเขานี้ เขาอยู่ในร่องในรอยดีกว่าชาวพุทธอีก ชาวพุทธเป็น
ชาวพุทธทั้งนั้นแหละ เนี่ยคลไกองกัน ทำลายกัน พุทธศาสนาทำไมต้องเป็นชาวพุทธ
ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีคุณค่า ทำไมศาสนิกมันเป็นอย่างนั้น ทำไมศาสนิกถึง
เห็นแก่ตัวกันขนาดนั้น ทำไมถึงทำลายกันอย่างนั้น ตัวศาสนาไม่เคยสั่งสอนให้ใครไป
รังแกใคร ตัวศาสนาเนี่ย ตัวธรรมเนี่ยให้ชนะตัวเองให้ได้ แต่เนี่ยเราไปตัวศาสนาด้วยกิเลส
เอากิเลสมาใช้ไง เอากิเลส เอาศาสนามาอ้ออ้อ แล้วสิ่งว่าเป็นธรรม เป็นธรรม เป็นอึ้งอ่าง
กัน ศึกษากันมาก็เอาใบประกาศมาอวดกัน ไปไหนเนี่ยคืบฟ้าไปเลยนะ ใหญ่มาก ทฤษฎี
มานะ แต่ครูบาอาจารย์ของเราเห็นไหม อยู่ป่าอยู่เขาขึ้นมาเนี่ยเพื่อกำจัดมัน เพื่อทำลาย
มัน เพื่อกำจัดมันทำลายมันนะ

ถ้าปฏิบัติทำลายมันนะเห็นไหม คุณติเวลาประพฤติปฏิบัติไปเนี่ย ปัญญาวิมุตติ เจ
โตวิมุตติ ปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา ถ้าเป็นปัญญาสมาธิเนี่ย ถ้าเราทำใจของ
เราให้สงบขึ้นมา เราต้องทำใจของเราให้สงบก่อน ถ้าใจของเราไม่สงบขึ้นมาเนี่ย
ความคิด ความรู้ ความเห็นขึ้นมามันเป็นโลกีย์ปัญญา มันปัญญาของกิเลส ในเมื่อ
ปัญญาของกิเลสเห็นไหม เนี่ยปัญญาของกิเลสอยู่แล้ว แล้วเอาธรรมะมาอ้ออ้อ สิ่ง

อ้างอิงว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมเห็นใหม่ เนียปัญญามีความตริก ตริกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ตริกขึ้นมาเนีย พอตริกขึ้นมารู้สิ่งใด สิ่งนี้ก็เป็นธรรม ว่าง ปล่อยวางๆ คนนอนหลับมันก็ปล่อยวาง คนตื่นขึ้นมามันก็เคลื่อนไหว คนนอนหลับแล้วจิตมันไปไหน โดยธรรมชาติมันก็มีอยู่แล้ว คนตื่นกับคนนอนมันก็ต่างกันอยู่แล้ว แล้วพอจิตขึ้นมา จิตมันคิดขึ้นมา สิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม เนียสภาวะธรรมๆ สภาวะธรรมมันสภาวะธรรมของใคร สภาวะธรรมมันเป็นอย่างนั้นหรือ มันเป็นไปได้ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ มันเป็นไปได้แค่สมาธิอบรมปัญญา แคปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่เกิดขึ้นมานเนีย ปัญญาตริกในธรรมของเราที่ตริกในธรรมๆ เนีย สุดท้ายขึ้นมาคือการปล่อยวาง

โดยสังขารของมันเป็นนะ ความคิดเกิดแล้ว มันมีคิดขึ้นมาแล้ว ต้องมีดับเป็นธรรมดา แต่เพราะเราไม่มีอำนาจวาสนา จริตนิสัยของเราไม่มี เพราะเรา พละ คือว่าจิตใจอ่อนแอ จิตใจเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ พอจิตใจไม่มีหลักมีเกณฑ์เนีย ไปทำอะไรเราก็เชื่อไป ถ้าธรรมมันเป็นอย่างนี้ มันก็เป็นธรรมตั้งแต่เราไม่ปฏิบัติแล้ว มันก็เกิดดับอยู่ธรรมดา ความคิดเรามันก็เกิดดับ แต่ความทุกข์ที่เราเคยมีความทุกข์ในหัวใจขึ้นมาเนีย เวลากาลเวลามันผ่านไป ความทุกข์มันก็จางไปเป็นธรรมดาใช้ใหม่

เนียความทุกข์ ทุกข์ควรกำหนดสมุทัยควรละ มันก็ละไปแล้ว มันก็ไม่มีสิ่งใดเลย ทุกข์ เหตุที่เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ เนียองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน อริยสังขะ สอนสังขะความจริงนะ แล้วสังขะความจริงอย่างนี้ ผู้ที่ถึงสังขะความจริงเนีย สังขะความจริงเป็นสังขะความจริงของใคร เป็นสังขะความจริงของเรา เราก็สร้างภาพกัน ทุกข์ขึ้นมา สร้างภาพขึ้นมา เราเคยทุกข์มาตอนเด็ก ตอนนีเรามีความทุกข์มีความร้อนมาก อาบน้ำแล้วเราก็เย็น เนียเรามีความทุกข์ นี่ไงทุกข์มันก็ดับ นี่เวลาเขาว่ากันนะ

คุณครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมนะ มหายานเขาถามกัน พระอรหันต์ดำรงชีวิตอย่างไร อ้าว หิวก็กิน ร้อนก็อาบน้ำ อ้าว นั่นพระอรหันต์พุดนะ เพราะใจท่านเป็นธรรม ใจท่านเป็นธรรมแล้วท่านพุดถูก อ้าว หิวก็กินข้าว ร้อนก็อาบน้ำ ไอ้เราก็หิวก็กินข้าวก็กินเข้าไปสิ แล้วมันละกิเลสได้ใหม่ เนีย สิ่งที่คุณพุดนะ เวลามันเป็นโหวหารที่พุดมาเพื่อจะถอนอุปาทาน ถอนทิฏฐิมานะ แต่เราไปเอาสิ่งนั้นมาเป็นผลไง อ้าว ร้อนก็กิน เราก็กิน

แล้ว เราก็ทำแล้ว อาบน้ำก็อาบแล้ว ทำไมมันทุกข์อยู่อีกล่ะ เพราะอะไร เพราะเราไปลัด
ขั้นตอนไง เราไม่ทำจริงไง

ถ้าทำจริงนะ มันทำถึงที่สุดแล้วนะ ธรรมมันอยู่ที่ใจของเรา เนี่ยธรรมะอยู่ที่ไหน
ธรรมะอยู่ที่ไหน ในธรรมะมีอะไร กายเป็นธรรมะใหม่ สมาธิเป็นธรรมะใหม่ ปัญญา
เป็นธรรมะ ปัญญาเนี่ยเป็นธรรมะใหม่ ถ้าปัญญาธรรมะ ปัญญาเป็นความคิด ปัญญาเป็น
ธรรมะหรือ ถ้าความคิดพอกิจจบแล้ว ผลมันคืออะไร ผลมันก็คือกิเลสไง ผลของมันก็
คือสิ่งที่ตกผลึกอยู่ในหัวใจ ถ้าใจไม่สงบขึ้นมา เราคิดขนาดไหนนะ มันคิดอย่างไรมันก็
เป็นโลก เป็นโลกเพราะโลกคือหมู่สัตว์

โลกคืออวิชา โลกคือตัวภพ ภพเราเกิดมา สิ่งที่เกิดมามันเกิดมากับโลก แล้ว
ความคิดขึ้นมา โลกคืออะไร โลกคือโลกทัศน์ โลกคือทิฐิमानะ โลกคือภวาสวะ โลก
คือภพ สิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่มีอยู่นี้คืออะไร เนี่ยปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิที่มันเกิดขึ้นมาเนี่ย มันเกิด
ขึ้นมาด้วยอะไร อานาจาสนาใครจับเคลื่อนมันมา บุญกุศลบาปอกุศลจับเคลื่อนมันมา
แล้วทุกคนก็มีบาปมีกุศลอยู่ในตัวเองของตัวเองทุกๆ คน จริตนิสัยของคนถึงไม่เหมือน
กัน มุมมองของแต่ละจิตมันก็ไม่เหมือนกันอยู่แล้ว

ธรรมะที่วางไว้เนี่ย โดยธรรมเนี่ย โดยธรรมเนี่ยเห็นใหม่ กรรมฐาน ๔๐ ห้อง
ปัญญาเข้าขั้นของสมณะ เนี่ยกรรมฐาน ๔๐ ห้อง สมณะ ความสงบของใจเนี่ย ทำได้ ๔๐
วิธีการ แล้วขั้นของปัญญาขอบเขตไม่มีเลย ขอบเขตปัญญาไปได้รอบเลย ถ้าปัญญามันมี
ขอบเขตอยู่ มีขบวนการของมันอยู่ กิเลสมันแอบอ้างตรงนั้นเด็ดขาดเลย เนี่ยถึงต้องทำ
ความสงบของใจเข้ามา ถ้าทำความสงบของใจเข้ามาเห็นใหม่ เนี่ยมันเป็นธรรมไปตาม
สัจจะความจริงใจ เป็นปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ

ธรรมชาตวิมุตติไม่มี ธรรมะวิมุตติไม่มี ธรรมดาวิมุตติก็ไม่มี ธรรมดาคือความ
เป็นจริงของภพ ความจริงของภพ ความจริงของการเกิดและการตาย สิ่งที่เกิดการตาย
เห็นใหม่ แล้วเวลาไปศึกษาในพระไตรปิฎก ถ้าศึกษาจะเอาเนื้อความมัน ศึกษาจะเอา
ความรู้จริงของมัน วางเปล่า ในตู้พระไตรปิฎก หนังสือออกมาแล้ว ตู้อ่างๆ ไม่มีอะไรเลย
ศึกษากันมาแล้ว ศึกษากันมาแล้ว รู้มากขนาดไหนขึ้นมา อึ้งอ่าง กิเลสไม่ได้ทำลายแม้แต่
ตัวเดียว อึ้งอ่างเอาความรู้เอาความเห็นนี้ออกมาเทศนาว่าการ เพื่อผลประโยชน์ เพื่อความ

เชื่อถือศรัทธาของเขา เกิดลาภสักการะขึ้นมา เกิดลาภสักการะ เกิดตำแหน่งหน้าที่การงานขึ้นมา หลงตัวเองอีก เนี่ยมันเป็นธรรมชาติใหม่

แต่ถ้ามันเป็นการกระทำ ธรรมะนะ ผู้ที่ปฏิบัติธรรม มันต้องรู้จัก ถ้าไม่เคยทำ ความสงบของใจเข้ามา ไม่มีสมณะ ไม่มีกรรมฐาน ไม่มีสมณะ วิปัสสนากรรมฐาน มันจะหลุดพ้นมันจะเข้าถึงตัวธรรมได้อย่างไร ตัวธรรมใครเป็นคนเป็น จิตตกาวนา เวลานั่งสมาธิ เรานั่งสมาธิเดินจงกรมกัน เจ็บปวดหลัง ปวดเอว ปวดเข่า ใครปวด ร่างกายมันปวดทั้งนั้นล่ะ พาร่างกายมันเดิน พาร่างกายมันทำ แต่ แต่ถ้าไม่มีจิต ไม่มี ความมุมานะ ไม่มีความมองจากลำหยาญในการกระทำของเราขึ้นมา มันทำอย่างนี้ได้ไหม แล้วทำแล้ว ผลที่มันตอบสนองมันคืออะไร

เวลามันทุกข์มันร้อนนะ นั่งสมาธิภาวนาเนี่ย เวลานั่งขึ้นมามันฟุ้งซ่าน เวลามันทุกข์มันยาก ใครเป็นคนทุกข์คนยาก จิตมันรับรู้ความทุกข์ความยาก คนตายแล้วซากศพ เอามาตั้งไว้ คนนั่งตายมันตายอยู่เนี่ยเขาเอาไว้กราบบูชากัน ในซากมันเคยร้องไหม มันเคยร้องให้อาหารไปป้อนมันไหม เคยเรียกร้องเปลี่ยนอิริยาบถบ้างไหม ซากศพมันไม่มีความรู้สึกของมัน นี่ก็เหมือนกัน นี่เวลานั่งอยู่นี้ ถ้าไม่มีสติสัมปชัญญะ ตักแต่ว่าๆ ธรรมะเป็นธรรมชาติ นั่นก็ซากศพ เพราะมันไม่มีหัวใจที่เก็บข้อมูลความคิดความชั่วขณะที่เรานั่งอยู่ เรานั่งอยู่เนี่ย นี่จิตตกาวนา ฟุ้งซ่านก็รู้ว่าฟุ้งซ่าน

ถ้ามันสงบขึ้นมาที่รู้ว่าสงบ ถ้ามันสงบเข้ามาเห็นไหม จิตมันสงบเข้ามา จิตมันตั้ง มันขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเห็นไหม เนี่ยมันจะเป็นสมณะ เป็นเจโตวิมุตติก็ได้ ปัญญาวิมุตติก็ได้ ถ้าเป็นเจโตวิมุตติเห็นไหม จิตต้องสงบขึ้นมา แล้วจิตสงบขึ้นมา มันออกธู้ออกเห็นสิ่งต่างๆ ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ ปัญญาวิมุตติเห็นไหม กำหนดพุทโธๆ เพื่อความสงบของใจก็ได้ ใช้ความคิดเพื่อความสงบก็ได้ ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติเห็นไหม มันเป็นปัญญาวิมุตติ มันใช้ปัญญาเข้ามา ปัญญา มันไล่ต้อนความคิดเข้ามา ความคิด ผลของมันเห็นไหม สมณะทั้งนั้นนะ

แต่ด้วยความเข้าใจ เราเป็นชาวพุทธ เรามีตัวมีศาสนาในหัวใจ ทุกคนมีศาสนาเนี่ย ไม่มีศาสนาเป็นคนเถื่อน มีศาสนาขึ้นมา เป็นศีลธรรมจริยธรรม เนี่ยศาสนาที่ประจำหัวใจ มันศาสนาเนี่ย แต่พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ไม่รู้เนี่ย เนี่ยเวลากลัวผีกัน เวลาไปปฏิบัติต่างๆ กันนะ กลัววิตกกังวลไปหมดเลยเพราะอะไร เพราะมันไม่เข้าถึงตัวธรรม

ถ้ามันเข้าถึงตัวธรรมแล้วเนี่ย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมอยู่ที่ใจเนี่ย พุทธ ธรรม สงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นหนึ่งเดียวอยู่ในหัวใจ เนี่ยคือตัวธรรม

แล้วถ้าตัวธรรมแล้วมันจะไปตื่นตื่นตกใจไปกับสิ่งใด มันจะไม่เคยกลัวสิ่งใดๆ เลย แต่เนี่ยมันกลัวเพราะอะไรล่ะ มันกลัวเพราะว่าเนี่ย เราเป็นชาวพุทธแท้ๆเลย ชาวพุทธแท้ๆ นะ พุทธศาสนาสอนเรื่องสังขารธรรม ศาสนาพุทธ ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เนี่ยศาสนาธรรม ตัวศาสนาคือศาสนาธรรม เนี่ยศาสนาพุทธคือธรรมะ ธรรมะของพระพุทธเจ้าเนี่ยเป็นตัวศาสนา ถ้ายึดศาสนา อริยสังขาร สังขารความจริงเนี่ย เนี่ยตัวศาสนาทั้งหมด แต่ตัวศาสนา บัญญัติ บัญญัติพระพุทธเจ้าเนี่ย ถ้าเราไปยึดบัญญัติอยู่เนี่ย มันจะเข้าถึงธรรมได้ไหม

คนเข้าถึงธรรม สภาวะธรรม ถ้าจิตมันสงบนะ แล้วมันเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญามันใคร่ครวญขึ้นมา เนี่ยปัญญาวิมุตติ ถ้าปัญญามันใคร่ครวญขึ้นมา สิ่งที่เป็นปัญญาขึ้นมา ลึกลับขบวนการของปัญญาที่มันมรรคญาณ มรรคสามัคคีรวมตัวกันสมุจเฉทปหาน ที่มันเหลือออกไปจากขบวนการของมรรคนะ อันนั้นมันอะไร ธรรมะมันอยู่ที่ไหน เนี่ยว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ก็ว่าปัญญานี้ ปัญญานี้ ปัญญานี้เป็นตัวศาสนา ความคิดเนี่ยปัญญาจะฆ่ากิเลส อรหัตตมรรค อรหัตตผล ขณะที่มันเป็นอรหัตตมรรคเนี่ย สิ่งที่เป็นมรรคญาณมันหมุนรวมตัวไป เนี่ย เห็นไหมสภาวะ สภาวะธรรม

สภาวะธรรมเนี่ยนะ เวลาอาจารย์สอนลูกศิษย์ ถ้ามันเป็นสภาวะ ถ้าใจมันพัฒนาการของมัน มันจะบอกเนี่ยเป็นสภาวะ สภาวะ เหมือนกับเราทำงาน เราทำภาพจิตรกรรมต่างๆ วาดภาพต่างๆ เห็นไหม เนี่ยมันมีนะ งานยังไม่เสร็จ สิ่งทำงานยังไม่เสร็จ เราวาดภาพ วาดภาพนี้ยังไม่สมบูรณ์ต่างๆ มันต้องวาดจนภาพนี้สมบูรณ์ใช่ไหม ขณะที่เรากาวนาเนี่ย จิต สมาธิ สมาธิเราสมบูรณ์ไหม ปัญญาเราสมบูรณ์ไหม ปัญญา กับสมาธิสงบตัวขนาดไหน พอสมาธิสงบตัวแล้วเนี่ย มันมีปัญหาออกรู้อะไร ออกรู้ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ขณะที่มันพิจารณาในกาย ในจิต ในธรรม มันปล่อยวางไหม การปล่อยวาง นี่คือสภาวะธรรม

ถ้าพูดถึงครูบาอาจารย์กับสอนลูกศิษย์เนี่ย ลูกศิษย์กำลังเพื่อสืบ เพื่อให้มันเจริญงอกงามขึ้นมา ถูกต้อง สภาวะธรรม สภาวะการที่เราวาดภาพ แต่ภาพนั้นยังไม่เสร็จ เรา

วาดขึ้นรูป เราขึ้นรูปภาพนั้นไว้ เรายังไม่ได้ใส่สี อาจารย์ก็จะบอกว่า ต้องให้ใส่ ต้องวาดต่อไปอย่างไร ต้องขึ้นรูปอย่างไรต่อไป นี่สภาวะธรรม สภาวะธรรมคือการเจริญเติบโต การงอกงามเห็นใหม่ หน่อแห่งพุทธะ พุทธะแห่งหัวใจของเรา นี้มีการพัฒนาการของมัน ถ้าจิตมีการพัฒนาการของมันเห็นใหม่ เราความสงบของใจขึ้นมาเนี่ย หน่อแห่งพุทธะ หน่อพุทธะกว่ามันจะงอกงามขึ้นมา มันจะเติบโตขึ้นมาขนาดไหน นี่สภาวะธรรมเห็นใหม่

อรหัตตมรรค อรหัตตมรรค เวลาจิตมันหมุนเข้าไปเห็นใหม่ จิตมันหมุนเข้าไปนะ จิตเป็นมัชฌิสัง จิตมันเป็นมัชฌิสังรวมตัวเข้าไป รวมตัวเข้าไปแล้วทำลายกันเห็นใหม่ แล้วคลายตัวออกมา อรหัตตมรรค อรหัตตผล นี่สภาวะธรรม ไม่ใช่ธรรม ถึงตัวธรรมเนี่ย สภาวะธรรมพอมันพ้นจากอรหัตตมรรค อรหัตตผลเข้าไปนี่ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ นิพพานที่มันพ้นจากอรหัตตผลไปเนี่ย อรหัตตผล อรหัตตผลยังสื่อความหมายได้ ยังเป็นสภาวะธรรมอยู่ สภาวะธรรมของอรหัตตมรรค สภาวะธรรมของอรหัตตผล แล้วสภาวะธรรมของนิพพานล่ะ เห็นใหม่นั้นล่ะตัวธรรม ธรรมะอยู่ที่ไหน ธรรมะอยู่ที่ไหน ธรรมะอยู่ที่ไหน ตัวธรรมอยู่ที่ไหน

แต่มันไม่มีตัวธรรม มีแต่ตัวกิเลส มีแต่ทิฏฐิมานะ มีแต่อ้ออ่าง อ้ออ่างศึกษาขึ้นมามันก็ยึดมั่นถือมั่นว่าตัวเองรู้ ตัวเองรู้ แล้วบอกธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมดา เนี่ยสิ่งต่างๆ มันคืนสู่กิเลส มันคืนสู่สภาวะเดิมของเขา คืนสู่จิตปฏิสนธิวิญญูณ ปฏิสนธิจิต เวลาเรามาเกิด เกิดในไข่ ปฏิสนธิจิตเกิดในไข่มารดา รู้ตัวไหม เนี่ยไม่รู้ตัวเลย ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมเนี่ย เวลาไปเกิดไม่รู้ รู้แต่ได้สถานะแล้ว พอเกิดมาเป็นเทวดา เนี่ยเป็นโอปปาติกะ เป็นเทวดาแล้ว อ้าวมาจากไหนนะ มันมาจากไหน มาเกิดเป็นเทวดานี้มาจากไหน แต่พอมาโล่ ได้สถานะเทวดามาจากไหน เราเคยทำบุญกับพระองค์นั้นๆ นะ มันย้อนกลับได้ เพราะมันเป็นทิพย์ มันมองเห็นได้ ถ้ามันเป็นสติสัมปชัญญะ แต่ถ้ามันเป็นสิ่งที่ไม่มีความ มันก็ไม่รู้อีก ไปเกิดบนนั้นไง

นี่ไง เนี่ยมันสู่สภาวะเดิม สภาวะเดิมคือปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตเนี่ย มันเป็นจิตล้วนๆ มันเป็นปฏิสนธิวิญญูณ วิญญูณ ขณะที่เราเกิดเป็นมนุษย์เห็นใหม่ เรามีอายตนะตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เรามีขันธ ๕ เรามีความคิด เนี่ยสิ่งนี้มันเป็นเปลือก มันเป็นเปลือก มันครอบงำ ครอบงำตัวปฏิสนธิจิตอยู่ ปฏิสนธิจิตคือพลังงานธรรมชาติของมัน พลังงานธรรมชาติด้วยอวิชา แล้วเราไปศึกษาธรรม เอาอะไรไปศึกษา ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ก็เป็นกิริยาของธรรม เพื่อบอกวิธีการเข้าสู่เป้าหมายคือตัวธรรม

เราไปศึกษาแล้วก็บอกว่าศาสนธรรม ศาสนธรรม คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็ยึดมั่นนะ ต้องทำตามนั้น ทำตามนั้นเห็นใหม่ เนี่ยศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ไปรื้อค้นในพระไตรปิฎก ศึกษายึดมั่นว่ารู้หมด รู้หมด อึ้งอ่าง สุดท้ายแล้วว่างเปล่า ว่างเปล่าไม่ใช่ว่างเปล่าแบบนิพพานนะ ว่างเปล่าแบบอวิชชา จิตเดิมแท้ฟุ้งใส ว่างเปล่า ไม่มีสิ่งใด ในเมื่อว่างเปล่า ว่างเปล่าโดยมาร ว่างเปล่าโดยมาร ว่างเปล่านี้ไม่มีสิ่งใดตกค้างในใจเลย สิ่งใดที่เป็นคุณงามความดีในพุทธศาสนา เกิดมาพุทธศาสนาแล้ว สิ่งนี้จะประพุดติปฏิบัติขึ้นมาเป็นคุณธรรมในหัวใจ ไม่มีสิ่งใดตกค้างในใจเลย

เพราะ เพราะไม่มีเหตุไฉนใหม่ เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนเธอไม่ควรเสพ อตตกิลมณานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค อตตกิลมณานุโยคคือทำตัวให้ลำบากเปล่า กามสุขัลลิกานุโยคธรรมชาติใจ เนี่ยพระพุทธรูปปฏิเสขมาตลอดนะ ปฏิเสขลัทธิศาสนาโบราณมาแล้วว่า ไม่ต้องทำอะไรเลย เสพสุข มันมีลัทธิอยู่เสพสุข เสพสุขอยู่ ๕๐๐ ปีแล้วมันจะเป็นพระอรหันต์ไปข้างหน้า ไม่ต้องทำอะไรเลย เกิดมาเนี่ยเสพสุขอย่างเดียว มีความสุขเนี่ยเสพเข้าไป แล้วถึงที่สุดแล้ว แล้วถึงเป็นพระอรหันต์ เขาก็สอนกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้ว แล้วนี่ปฏิบัติกันนะ ไม่ต้องทำอะไรเลย อยู่เฉยๆ นอนเฉยๆ เนี่ย มันเป็นไปได้ มันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

แต่ถ้ามันเป็นไปได้เห็นใหม่ มันเป็นไปได้เนี่ย เราเกิดมาเป็นชาวพุทธนะ แล้วเราเกิดมาพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาที่มีเนื้อหามหาสาระ มีคุณธรรมในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นผู้ดำเนินมา ไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีปัญญาวิคัลย์อยู่กันมา ๖ ปียั้งทั้ง ทั้งเสร็จแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาสอนเนี่ย ยังต่อต้าน ทั้งๆ ที่เกื้อกูลกันมาขนาดนั้น คุณเลิศกับธรรมที่มัน โต้แย้งกันสิ แล้วในปัจจุบันนี้เห็นใหม่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนะ ท่านรื้อค้นของท่านมานะเนี่ย มันคิดถึงคุณสิ คิดถึงคุณที่ท่านรื้อ สิ่งธรรมะมีอยู่แล้ว ธรรมะมีอยู่แล้วเนี่ย แล้วธรรมะอยู่ที่ไหนนะ ธรรมะอยู่ในหนังสือเนี่ย อ่านจนตายก็ไม่รู้

เนี่ยศึกษาขนาดไหน ถ้ามันอ่านรู้แล้วนะ คอมพิวเตอร์ดีกว่าเรา เดียวนี้คอมพิวเตอร์นะเขาคิดคำนวณนะ คำนวณตัวเลข ดี เอาคนพันคนคิดสู้มันไม่ได้แล้วกันนะ เนี่ยอันนั้นเป็นปัญญาใหม่ ปัญญาอย่างนั้นคือไม่มีจิตวิญญาณ เนี่ยเขาวิตก วิचारกันเห็นใหม่ ว่าต่อไปเนี่ย เนี่ยเทคโนโลยีจะสร้างมนุษย์ขึ้นมาโดยสิ่งที่เขาทำ คือมีคุณค่า

มากกว่ามนุษย์ เป็นไปไม่ได้หรอก เพราะไม่มีปฏิสนธิจิต จิตปฏิสนธิเนี่ย จิตวิญญาณเนี่ย เนี่ยจิตวิญญาณที่มาจากเป็นเรายู่นี่ ถ้าจิตวิญญาณมาจากเป็นเรานี้ มันมีสุขมีทุกข์ มันมีข้อมูลของมัน มันที่ดีที่ชั่วของมัน

ถ้าเป็นวัตถุมันไม่มีจิตวิญญาณ ไม่มีกรรม ไม่มีจิตวิญญาณ ไม่มีกรรมเนี่ย มันเหมือนกันไปหมดได้ไง เพราะวัตถุเห็นใหม่ คุณเขาสร้างมาให้เหมือนกันหมด รุ่นไหนก็เหมือนกันหมดเลย แต่มนุษย์เป็นไปไม่ได้ มนุษย์นี่นะ คุณติ เวกกรรมมันมีอยู่ทุกดวงจิต เวกกรรมมีทุกดวงจิต มันมีกรรมดีกรรมชั่ว กรรมดีกรรมชั่วนั้นมันก็ให้ผลสิ่งนั้นมา แล้วพอเกิดมานี้ มันเกิดมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเนี่ย มันต้องปฏิบัติตามความเป็นจริง ปฏิบัติแบบครูบาอาจารย์ปฏิบัติ ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ ใสนี้มันปฏิบัติในรูปแบบของ ปรัชญาเห็นใหม่ คือเกาะ เกาะเนื้อหาสาระว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม เอาวิธีการเป็นธรรม

เอาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนี่ย วิธีการ ปัญญาที่ไม่ใช่ ธรรม ทุกอย่างไม่ใช่ธรรมหมด แต่ แต่สิ่งนี้สามารถพัฒนาการให้เราสู่ธรรมได้ ถ้าพัฒนาการเห็นใหม่ คุณติเรามีความเชื่อมั่น เรามีความศรัทธา เราต้องพยายามระงับ ระงับ สิ่งที่เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเราก่อน สิ่งที่เป็นกิเลส คุณติพออ่านศึกษาธรรม ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยากจะนิพพานกันเลย เปิดตำราแล้วต้องเป็น นิพพานเดี๋ยวนั้น จะเอาหัวทิ่มบ่อให้เป็นนิพพานให้ได้เลย มันเป็นไปไม่ได้หรอก มนุษย์ คิบบๆ ความคิดคิบบๆ เนี่ย มันต้องทำให้มันสุขเห็นใหม่

คุณติองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยเนี่ย ไม้คิบบๆ นี้จุดไฟไม่คิดเห็นใหม่ คุณติเวลาถือศีลเนี่ย ศีลเนี่ยเขาต้องทำสิ่งที่ เป็นไม้คิบบๆ ให้เป็นไม้แห้งก่อน สิ่งที่เป็นไม้แห้ง ก่อนเห็นใหม่ คุณติธรรมวินัยข้อปฏิบัติเนี่ย เพื่อทำใจของเราเนี่ยให้ควรแก่การงาน ปั่นหม้อ ปั่นไห เขายังต้องใช้ดินที่นวดดีแล้วขึ้นปั้นหม้อปั่นไห จิตใจที่มันจะประพฤติกปฏิบัติ มันมีคุณธรรมแก่ไหน มันมีความมูมานะแก่ไหน เนี่ยถ้ามันปฏิบัติ นั่งปฏิบัติแล้ว นั่งปฏิบัติ แล้วมันจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ตักตามันนั่งคิดว่าเรา ขอนไม้เนี่ย เนี่ยเกาะเป็นรูปมนุษย์ มันนั่งสวยกว่าเราเออะเอะเลย มันไม่มีจิตวิญญาณนะ

แต่เวลาเรานั่งเจ็บโอดโอยเนี่ย เพราะอะไร เพราะหัวใจ จิตตภาวนา จิตมันเป็น จิตมันเห็นใหม่ ความสุข ความทุกข์เนี่ยอริยสัจ อริยภูมิเนี่ยมันเป็นที่ไหน นางวิสาขา เนี่ยไม่ใช่ๆ ไม่ได้บวชพระเลย ทำไมบอกเป็นพระโสดาบัน พระโสดาบันมันเป็นที่ไหน

กัน พระโศคาบันเนี่ยมันเป็นที่ไหน มันเป็นเนี่ยมธรรมะอยู่ที่นั่นนะ แล้วนี่เราไปหาธรรมะกันที่ไหน ไม่มีนะ อากาศไม่มีธรรมะ ไม่มี เนื้อหนังมังสาเป็นธรรมะไม่ได้ มันมีคิมิชั่วหมด คูลิ คูเนื่อสัตว์เห็นใหม่ เขาเอาไปทำเป็นประโยชน์ขึ้นมา เราได้กินได้ใช้ พอมันเสียหายไป มันเก็บไว้เน่าบูดเสียหาย มันก็เสียหายของมันไป

เนี่ยมันเป็นดีเป็นชั่วได้ อยู่กับเราคูเนื่อหนังมังสาเราสิ เวลามันเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา จะตัดทิ้งทำไม เวลาอยู่กับเราเนี่ยรักษามันนัก รักษามันหนา เวลาไม่พอใจขึ้นมาตัดทิ้งเลย มันเจ็บปวดใจ มันเจ็บปวดกับเราเห็นใหม่ นี่เรื่องของโลกนะ แต่ถ้าใจมันสงบเข้ามา ถ้าเราทำใจเราให้สงบเข้ามา สิ่งนี้เป็นประโยชน์หมด สิ่งนี้เป็นประโยชน์เพราะอะไร เพราะมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์เลย ในทรัพย์ของการเกิด การเกิดเป็นมนุษย์นี่แสนยาก แต่เกิดเป็นมนุษย์แสนยากขึ้นมาเนี่ย เราได้ทรัพย์สมบัติมาแล้วเนี่ย แล้วถ้าเป็นชาวพุทธด้วย แล้วพบพุทธศาสนาด้วย

แต่เวลาศึกษาขึ้นมาเป็นอิ่งอ่างหมดเลย อยากรู้้อยากเห็นอยากเป็นอยากไป มันไม่เป็นความจริง สิ่งนั้นเป็นคุณสมบัติ เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราต้องกราบเคารพบูชา ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ไม่วางธรรมวินัยไว้แล้ว เราจะไปไหนกัน แล้วเนี่ยศาสนวัตถุณะ ศาสนพิธี ศาสนบุคคล มันเป็นเรื่องประกอบของศาสนาพุทธขึ้นมาทั้งนั้น แล้วหาศาสนาที่ไม่เจอกัน ศาสนาก็ว่าอยู่ในพระไตรปิฎก อยู่ในพระไตรปิฎกอ่านเข้าไปแล้วก็ว่างเปล่า อ่านเข้าไปแล้วก็งง อ่านเข้าไปแล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมาทีไปเอารูปแบบมาประพฤติปฏิบัติ

เอารูปแบบไป เอาวิธีการมา แล้วเกาะไว้เลยนะ ห้ามผิดเด็ดขาด แม่ปุณะมันสอนลูกปุเลย เดินให้ตรง เดินให้ตรง เดินให้ตรง แล้วแม่ปุก็เดินไปเลย เนี่ยในเมื่อไม่รู้สอนได้อย่างไร สิ่งนั้นมันเป็นวิธีการเท่านั้นนะ วิธีการ ถ้าจิตมันยังไม่สงบ จิตมันยังไม่ตรงอยู่ แม่ปุมันยังตรงไม่ได้ ถ้าแม่ปุจิตมันสงบเข้ามา จิตมันเป็นสมาธิขึ้นมา จิตมันเป็นสมาธิขึ้นมา นะ พอจิตเป็นสมาธิเข้าจะเป็นปัญญา มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิทำได้ หลากหลายวิธีการนัก แล้วถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ผลของมันนะ มันปล่อยวาง ผลของมันว่างหมดเลย

ถ้ามีวุฒิภาวะนะ พอว่างขนาดไหน จิตมันสงบขนาดไหนนะ เราตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ เดี่ยวมันก็คิดอีก โดยธรรมชาติของมัน ไฟ เราปฏิเสธกัน สันตติไฟที่มันติดอยู่เนี่ย มัน

สืบต่อ ความคิดที่ยังมีชีวิตอยู่ เนี่ยจิตมันอยู่ที่ไหน จิตมันอยู่ที่ไหน ความคิดมันอยู่ที่ไหน เนี่ย มันอยู่กับจิต จิตมันมีอยู่แล้วใช่ไหม พอจิตมันมีอยู่แล้ว มันสืบต่อ มันเกิดแล้วมันก็ดับ ความคิดมันมีแล้วดับ แต่ แต่มันสันตติมันมีของมันตลอดเวลาเห็นใหม่ ถ้ามีสติตามไป สติตามไปเนี่ย สติเราตามความคิดไป ตามความคิดไปมันหยุด บ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า จนมีความชำนาญ มีความชำนาญนะ

พอมีชำนาญ ถ้าไม่รู้ภูติภาวะ พอมันหยุดต่างๆ ขึ้นมาเนี่ย อัฐู นิพพานๆๆ นี่ไง นิพพาน อารมณ์เป็นนิพพานได้ใหม่ ความคิดเป็นนิพพานได้ใหม่ เนี่ยขั้น ๕ เป็นนิพพานหรือ พระอรหันต์นะ สอุปาทิเสสนิพพาน ธาตุ ๔ และขั้น ๕ เป็นเศษเหลือทิ้ง ธาตุ ๔ และขั้น ๕ ร่างกายมนุษย์กับความคิดเนี่ย มันเป็นเศษเหลือทิ้ง แต่พวกเราปุถุชน ปุถุชนเห็นใหม่ ความคิดเป็นเรา พอความคิดเป็นเรานะ สัญญาจำเลย เรามีลูกมีหลาน มีครอบครัว มีทุกอย่าง มีทรัพย์สมบัติ เวลาตายไปเนี่ยห่วงหน้าพะวงหลัง ห่วงหลังพะวงหน้า ตายไปพร้อมไปเป็นเปรตเป็นผีอยู่นั่นนะ เพราะมันยึดติด

แต่พระอรหันต์มันไม่มี พระอรหันต์นะขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ เป็นทุกข์ ตัวเองก็ไม่มี พลังงานตัวนี้ทำเสร็จสิ้นแล้ว ตัวพลังงานตัวนี้ ตัวจิตเนี่ย ตัวจิตเดิมแท้เนี่ย มันเป็นธรรมขึ้นมาแล้ว มันจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ แต่ถ้าพูดถึงไม่ถึงที่สุดนะ ถ้าถึงพลังงานตัวนี้เนี่ย พระอนาคา พระอนาคามันทั้งหมดแล้วเหลือตัวมันเอง แล้วมันเห็นตัวเองที่ตัวเองไม่เป็น เพราะไม่เห็น เพราะไม่เห็น เพราะไม่เห็นเพราะไม่รู้ ต้องไปเกิดในสุทธาวาสต่อไป

เกิดในสุทธาวาสเพราะอะไร เพราะมันมีจิตเดิมแท้ มันมีพลังงานเฉยๆ พลังงานที่มันเป็นพลัง หนึ่งเดียว หนึ่งเดียวไปเกิดบนพรหม เนี่ยมันยังเกิดอยู่เพราะมันยังมีแรงขับเห็นใหม่ เนี่ยมันเป็นธรรมหรือยัง ธรรมมันเป็นแล้ว เป็นแล้วแต่ธรรมหายๆ ขึ้นมา ธรรมหายๆ ขึ้นมา เราก็พิจารณาของเราขึ้นมาเห็นใหม่ ถ้าจิตสงบนะ จิตสงบเข้ามา หัก ผีกหัก ผีกหัก จิตสงบด้วยความคิด ด้วยปัญญาที่มี จิตสงบด้วยคำบริกรรมก็มี จิตสงบด้วยคำบริกรรม จิตสงบด้วยสติสัมปชัญญะ

เนี่ยมรณานุสสติ ตายๆๆๆๆ เนี่ย ตายหนอ ตายหนอ ตายหนอ ตาย มึงต้องตาย ต้องตายเห็นใหม่ เนี่ยมันสงบด้วยสิ่งที่มันเจ็บปวดในหัวใจ ทุกคนเกิดมากแล้วตายหมด แต่มันก็ต้องตาย พอต้องตายขึ้นมา ก่อนตายนี้ทำอะไร ฉะนั้นก็เลยมันไม่อยากตาย ก็เลย

มันหลอก หลอกไว้เราจะอยู่อีกคำฟ้า พอเราบอกว่าตายเข้าไป มันจะไปโต้แย้งกับความคิดของตัวเอง เอาตายเป็นอารมณ์ อารมณ์ตายเป็นๆๆ เห็นไหม ทำไมมันสงบได้ละ มรรณานุสติ ธรรมานุสติ เทวดานุสติ เนี่ยสิ่งต่างๆ เห็นไหม นี่คือการบริกรรม

ถ้าใช้ปัญญาก็ได้ ถ้าใช้ปัญญา ขบวนการของมันมีนะ เราจะเข้าไปหาตัวธรรม คุณเป็นคนเราได้รับผลประโยชน์ ได้รับสิ่งคุณงามความดี ใครเป็นคนไปรับล่ะ เขาให้เงินทองมา เราเอาอะไรไปรับ แล้วสิ่งที่เราจะรับเอาอะไรไปรับ แล้วถ้าจิต จิตตัวที่เราจะเข้าไปถึงธรรม เราจะไปสู่ตัวธรรม อะไรจะเข้าไปสู่ตัวธรรม ตัวธรรมจะเอาอะไรเข้าไป ความคิดเข้าถึงธรรมไม่ได้ อารมณ์ความรู้สึกเข้าถึงธรรมไม่ได้ทั้งหมด แต่ขบวนการของมันมี ถ้าขบวนการของมันมี มันต้องทำความสงบของใจ เพราะอะไร เพราะวุฒิภาวะสมาธิของปุถุชนก็มี

เนี่ยเราเป็นมนุษย์เนี่ย มีสมาธิโดยพื้นฐาน คุณเด็กเล็ก เด็กสมาธิสั้น เด็กสมาธิยาว มันก็มีอยู่โดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว เนี่ยสมาธิอย่างนี้ สมาธิให้เรามีสติสัมปชัญญะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง แต่มนุษย์คนนั้น มนุษย์คนนั้นจะทำคุณประโยชน์ขึ้นมาในหัวใจเนี่ย มนุษย์คนนั้นต้องมีวุฒิภาวะมากกว่านั้น วุฒิภาวะที่มากกว่านั้นเห็นไหม นั่นคือ สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิของพระโสดาบัน เพราะเนี่ยในมรรค ในโสดาปัตติมรรค สกิทาคามรรค อนาคามรรค อรหัตตมรรค มันก็มีสติสัมปชัญญะ มรรค ๘ เห็นไหม เนี่ยวุฒิภาวะของมรรค มรรคมันละเอียดหยابต่างกันอย่างไร เนี่ยในเมื่อมันละเอียดต่างกันอย่างไรเนี่ย

สิ่งที่เราเป็นปุถุชน ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามาด้วยความตั้งมั่น มันจะเป็นกัลยาณปุถุชน กัลยาณปุถุชนกับปุถุชนต่างกันตรงไหน เนี่ยปุถุชน มนุษย์เหมือนกันเนี่ย มนุษย์กับมนุษย์นี่มันต่างกันตรงไหน แล้วมนุษย์เนี่ยความรู้สึกมันต่างกันอย่างไร นี่ถ้ามนุษย์เป็นปุถุชนเนี่ย มันควบคุมใจเราไม่ได้ สิ่งใดกระทบเนี่ย สิ่งใดต่างๆ เนี่ย มันก็มีอารมณ์ความรู้สึกไปกับเขา กัลยาณปุถุชนเนี่ยมันเห็นโทษของมัน รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียง มันกระทบใจ มันกระทบ มันขอกใจอยู่ตลอดเวลา

ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ จนเห็นสัจจะความจริงเห็นไหม เห็นสัจจะความจริงว่า สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมด เลวเพราะใจเราทั้งนั้นนะ ของเขาเป็น

ธรรมชาติ ที่ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ มันเสียงคือทางเสียงนะ เสียงเนี่ยในเมื่อเสียงเขาชมเห็นใหม่ เนี่ยสรรเสริญก็พอใจ เขานินทาก็เจ็บปวดเห็นใหม่ เสียงมันก็คือเสียง เขาสรรเสริญหรือเขาชมเนี่ย มันเป็นความเข้าใจผิดของเรา หรือความเข้าใจถูกของเรา เราก็มีอารมณ์เห็นใหม่ คือ รูป รส กลิ่น เสียง มันเป็นธรรมชาติ มันมีของมันอยู่โดยดั้งเดิม

ไอ้ตัวที่ไม่เป็นธรรมชาติคือกิเลสเราเนี่ยมันไปบวก มันไปเอามาแล้วบวก มันก็เจ็บปวดในหัวใจของเรา ถ้ามีสติสัมปชัญญะเข้าไปเนี่ย ใช้อปัญญาก็ได้ ใช้อำริกรรมก็ได้ มันสามารถทำให้ใจเนี่ยสงบเข้ามาได้ พอใจสงบเข้ามาเนี่ย จนชำนาญการ จนชำนาญการ จนเห็นชำนาญการ จนเราแยกแยะได้ว่าอารมณ์ เนี่ยสิ่งที่กระทบแล้วเนี่ย อารมณ์มันไหวใหม่ อารมณ์มันเป็นไปใหม่ ถ้าไม่มีปัญญาขึ้นมาเนี่ย มันไหวไปหมด มันไปหมด แต่ถ้ามันมีปัญญาขึ้นมาเนี่ย มันมีสติสัมปชัญญะ สิ่งที่กระทบรับรู้มาเนี่ย มันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง ถึงเป็นจริงมีประโยชน์กับไม่มีประโยชน์กับเรา

เนี่ยหลวงตาท่านสอนประจำนะ เรื่องของเขาเรื่องของเรา สิ่งที่เกิดขึ้นกับเขาเนี่ย เป็นเรื่องของเขาทั้งนั้นนะ แล้วเรื่องของเราอยู่ที่ไหน ความสุข ความทุกข์เห็นใหม่ เรื่องของเขาทั้งหมดเลย ขนาดที่ปฏิบัติเห็นใหม่ เนี่ย เราออกวิเวก เราออกปฏิบัติเนี่ย เราต้องเอาตัวเราคนเดียวให้รอดให้ได้ แต่เมื่อเรารอดได้แล้ว สังคมที่ว่าเนี่ย คนเห็นแก่ตัว คนไม่เห็นแก่สังคม คนอะไร กิเลสกับกิเลสมันขี้กันนะ มันจะเอาอะไรไปเห็นใจกัน แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเอาตัวเรารอดแล้วเนี่ย ใจใหม่ คนว่าน้าเป็นนะ เขาจะช่วยคนจมน้ำได้ ไอ้นี้ทำอะไรไม่เป็นเลย หนี่ๆๆๆ กรรมในหัวใจมหาศาลเลย แล้วมันไม่ได้ปลด ไม่ได้ทำสิ่งใดเลย แล้วมันจะไปช่วยเหลือใคร

เนี่ยแต่ทางโลกคิดกันอย่างนั้น เนี่ย โลกกับธรรมมันขัดแย้งกันอยู่ตลอด ด้วยมูมมอ แล้วนี่โลกกับธรรมมันขัดแย้งกันตลอดเวลา ปัจจุบันเนี่ย ธรรมะอยู่ที่ไหน เราจะเข้าหาธรรมะก่อน เราถึงจะต้องว่าน้าให้เป็นก่อน ต้องทำให้ได้ก่อน แล้วคนที่ว่าน้าเป็น มันตกน้ำเมื่อไรมันก็ว่าน้าไปได้ คนภาวนาเป็นนะ ถ้าภาวนาไม่เป็นนะ มันพูดอะไรผิดหมดเลย ผิดตั้งแต่การเริ่มต้น ผิดตั้งแต่ว่าธรรมะคือศาสนธรรม ศาสนาเนี่ย มันเป็นเรื่องดำเนินเข้าไปสู่ตัวธรรม

ตัวศาสนา ธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเนี่ย สมมุติบัญญัติ สิ่งนี้เข้าไปสู่ตัวธรรม ถ้าเข้าไปสู่ธรรมนะ การถ่ายทำของมันนะ เพราะสิ้นสุดขบวนการของมันมรรคญาณรวมตัว มรรคสามัคคี เนี่ยมรรค ๘ มันรวมตัวแล้ว มันสมุจเฉทปหานนะ แล้วสิ่งที่เหลือออกมาจากรมคณานี้ จากอริยสัจ จิตนี้กลั่นมาจากอริยสัจ กลั่นมาเรื่อยๆ จนถึงตัวจิตเอง ตัวจิตมันเป็นอริยสัจซะเอง ต้องตัวจิตเป็นตัวอริยสัจ แล้วทำลายตัวจิตเอง มันถึงจะสิ้นสุดขบวนการของการประพฤติปฏิบัติเนาะ

แต่เริ่มต้นขึ้นมาเนี่ย ตัวจิตมันต้องกลั่นจากอริยสัจ เพราะเป็นตัวจิตก่อน ไม่มีเราไม่มีสิ่งต่างๆ เราจะทำขึ้นมาได้อย่างไร มันมีเรา แล้วเรามันมาจากไหนนะ เราก็ต้องทำความสงบให้ใหม่ ถ้าความสงบ ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญา กำหนดพุทโธๆ ขนาดไหน ถ้าเราเป็นเจโตวิมุตตินะ เราพุทโธๆ นะจิตมันไม่สงบสักที แล้วเวลาจิตสงบ พระป้านี้ พระกรรมฐานเนี่ย เขาสอนให้จิตสงบก่อน แล้วค่อยใช้ปัญญา แล้วจิตเราก็ไม่สงบสักที เราจะใช้ปัญญาได้อย่างไร เนี่ย ใช้ปัญญาได้

เห็นไหมเวลาเราศึกษา เนี่ยปริยัติ ศึกษาจนขบวนการธรรมะเนี่ย แต่งธรรมเรียงความต่างๆ เนี่ย มันเอามาจากไหน มันก็จารธรรมของพระพุทธเจ้ามาใช้ใหม่ แล้วตั้งกระทู้ เรียงความขึ้นมา เพื่อให้เป็นปัญญาของตัวเอง เขายังศึกษาของเขาขึ้นมาเลย ศึกษาขึ้นมาเพื่อให้แปล คัดลอกต่างๆ ได้ แต่เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา พอจิตเราเห็นใหม่ พอจิตเรามันจะสงบบ้าง จิตมันจะมีหลักมีเกณฑ์บ้าง เราตรีกในธรรมได้ พอตรีกในธรรมเนี่ย เหมือนกับเราเพิ่มรส เพิ่มรสคือว่าจิตเนี่ยมันปฏิบัติขึ้นมา คนเราปฏิบัติเนี่ย คนเราปฏิบัติมันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันตสิทฺฐิโก จิตมันทุกข์มันก็รู้ว่าทุกข์ ฟุ้งซ่านก็รู้ฟุ้งซ่าน

พอมันสงบก็รู้ว่าสงบ พอสงบแล้วมันก็สงบอยู่อย่างนั้นแหละเห็นไหม เราต้องเพิ่มรส เพิ่มรสหมายถึงว่าใช้ปัญญา ปัญญาออกมาใคร่ครวญบ้าง หรือถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิเนี่ย มันจะตามความคิดไป ตามความคิดไปให้ใหม่ เนี่ยสติตามความคิดไปเลย เห็นความคิด แล้วพอความคิดเนี่ยปัญญามันเกิด มันเกิด พอเราคิดขึ้นมา เราก็จะมีความเสียใจ ดีใจ ทุกข์ใจ ปัญญามันก็จะซ่อนเข้ามาว่าเสียใจ ดีใจ ทุกข์ใจ เป็นเพราะเหตุใดสิ่งต่างๆ เนี่ย พอมันเห็นโทษมันก็ปล่อยๆๆๆ พอปล่อยแล้วมันว่างเห็นไหม พอว่างแล้ว เดี่ยวก็คิดอีก ถ้ามันไม่คิดอีก มันว่างอยู่ กำหนดพุทโธได้ พอกำหนดพุทโธนี้ พุทโธให้มันต่อเนื่อง พุทโธเนี่ย พอพุทโธ คำว่าพุทโธมันก็เข้าไปกรองหัวใจ คำบริกรรม คำบริกรรมเหมือนกับมีสิ่งใดกรองเห็นไหม

คูสิ สิ่งใดทำความสะอาด เขาก็มีสิ่งกรองให้ใจมันละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป เนี่ยเหมือนกัน ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ กำหนดพุทโธๆๆๆ เนี่ย กำหนดพุทโธๆๆๆ จิตมันสงบบ้าง สงบบ้างเห็นใหม่ เพราะความสงบเนี่ยมันอยู่ที่สติ มันอยู่ที่ปัญญา มันอยู่ที่สติ อยู่ที่คำบริกรรม อยู่ที่การรักษาของเรา พอสงบบ้าง พอสงบขึ้นมามันก็มีความสุข พอความสุขมันก็คุ้นชิน โอ้ สงบๆ แล้วทำอะไรต่อไม่เป็น แล้วบอกใช้ปัญญาก็ไม่ได้ กลัวมันจะเป็นโลกียปัญญา กลัวจะมีกิเลส ใช้ได้ เพราะจิตเราสงบบ้างแล้ว พอจิตสงบเข้ามาเหมือนคูสิเห็นใหม่ เด็ก จะให้มันหัดเดินเนี่ย มันต้องนั่งก่อนใช้ใหม่ ก็ให้มันยืน แล้วให้ก้าวทีละก้าวสองก้าวเห็นใหม่ พอก้าวสองก้าวขึ้นมาเนี่ย เดี่ยวมันวิ่งได้นะ

จิตก็เหมือนกัน ในเมื่อถ้าจิตมันสงบบ้าง ก็หัดฝึกเดิน หัดคิด หัดใช้ปัญญา ถ้ามันจะเป็นโลกียปัญญา มันจะเป็นปัญญา มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันก็ไม่ใช่ไร เพราะมันพัฒนาการ เด็กมันจะก้าวมันจะเดินเนี่ย มันจะหกล้มบ้างใหม่ มันจะหกล้ม มันจะล้มลุกคลุกคลาน เราจะไม่ยอมให้มันล้มลุกคลุกคลานเลยนะ เราบอกเด็กนี่นะ พอมันยืนได้ก็นั่งได้ เดินได้จนที่ไม่มีอุบัติเหตุเลย ไม่เคยล้มไม่เคยลุกเลย มันเป็นไปได้ใหม่ จิตของเราเนี่ย ถ้ามันจะหกล้มลุกคลุกคลานเนี่ย เพราะมันต้องผ่านการ มันต้องมีเหตุ มันต้องมีการประพฤติปฏิบัติ มันต้องมีพัฒนาการของมัน

ถ้ามันมีพัฒนาการของมันนะ มันจะรู้เลยว่าจิตสงบอย่างไร แล้วเมื่อก่อนพอสงบแล้วนี่ เราก็จะรอ จะรอให้กิเลสมันเดินมาชนเรานะ เราจะได้วิปัสสนามันนะ อีก ๑๐๐ ชาติก็ไม่เจอมัน ก็กิเลสมันอยู่เหนือเรา กิเลสมันฉลาดกว่าเรานะ พอจิตสงบเข้ามา มันก็หลบ กิเลสมันหลบนะ เราเจอกิเลสนะ ถ้าเจอกิเลส เราหลบปั๊บ เราต้องคุ้มมัน หามัน หามันด้วยวิธีการใด ธรรมดาเนี่ย ทุกคนมันต้องติดตัวเองก่อน ทุกคนต้องทักฐานนะ ต้องอยู่ที่ตัวเองก่อนเห็นใหม่ พอจิตสงบขึ้นมา ก็พิจารณา พิจารณาเรื่องกาย เรื่องความรู้สึกของเรา ทุกคนบอก ทุกคนปรารถนาดีกับทุกๆ คนนะ

เวลาโลกคิดเห็นใหม่ ต้องเห็นสังขมเป็นคนดี เราต้องเป็นคนดีเพื่อเกื้อกูลสังขมจริงๆ มันอยากดัง อยากใหญ่ อยากมีชื่อเสียง พอมันอยากดัง มันรักใคร มันรักตัวมันใช้ใหม่ พอรักตัวมันแล้วมันถึงทำเพื่อสังขมใช้ใหม่ ถ้าไม่มีตัวมันจะทำเพื่อสังขมใหม่ นี่ไง กิเลสมันเป็นอย่างนั้น ถ้ากิเลสเป็นอย่างนั้นปั๊บมันติดตัวเราก่อน พอมันติดตัวเราก่อน ก็ย้อนกลับมาที่เราเนี่ย พอจิตมันสงบเข้ามาก็ใคร่ครวญในชีวิตเรา ชีวิตนี้เกิดมาทำไม ชีวิตนี้มันหล่อเลี้ยงด้วยอะไร ชีวิตนี้มัน คูสิ มันมหัศจรรย์ ถ้าทางวิทยาศาสตร์ มันมหัศจรรย์

อยู่แล้ว มันมหัศจรรย์อยู่แล้วเพราะอะไร เพราะไขว่ไขว่เดียวของแม่เนี่ยมาเกิดเป็นเราได้อย่างไร

แต่นี้ แหม นี่ใจธรรมะเป็นธรรมชาติ เพราะมันธรรมชาติสร้างมาอย่างนี้ ผลของธรรมชาติตกผลึกมานี้เห็นใหม่ คุณิมนุญย์เฝ้าพันธู้นะ มันตกมาอย่างนี้ ถ้ามันศึกษา โอ้โฮ มันก็มหัศจรรย์อยู่แล้ว มหัศจรรย์มันก็ทั้ง ทั้งนี่ใจ บรรลุธรรม กิเลสเต็มหัว! อึ้งอ่าง! แต่ถ้ามันพิจารณาโดยธรรมะเห็นใหม่ ด้วยธรรมะนะ พอจิตมันสงบเข้า ขึ้นมานะ มันเห็นที่ไปที่ไปนะ มันพิจารณาไปแล้ว มันปลงธรรมสังเวชนะ มันสลด สังเวช ต้องเกิดอีกตายอีกก็รอบ ก็ขึ้น แล้วมันจะสิ้นสุดกันที่ไหน นี่พระพุทธรูปเจ้าก็สอนแล้ว คนเราเกิดมาเห็นใหม่ธรรมโอสธ นี่สภาวะธรรม มันจะสร้างพัฒนาการของเรา เราก็จะหาทางออกของเราเห็นใหม่

พอปัญญามันเกิด นี่ปัญญาเล็กๆ นะ ปัญญาเล็กๆ นี่ทำให้เราสลดสังเวช ธรรมสังเวชใจ สังเวชในชีวิต สังเวชในการสืบทอด สังเวชจากการกระทำของเรา สังเวชแล้วขยันหมั่นเพียร เพราะมันสังเวชแล้วมันองอาจ มันกล้าหาญ มีการกระทำ นี่ใจ ปัญญาอย่างนี้มันเกิดกับเรานี้ก็ถูกต้องแล้ว ปัญญาเริ่มต้นไม่ฝีกหัดตัดแปลงเลย ปัญญามันมาจากไหน ปัญญามันมาจากฟ้าหรือ แล้วปัญญามันเกิดขึ้นมา ก็ปัญญากิเลสทั้งนั้น เวลาเกิดขึ้นมานะรู้ไปหมด อึ้งอ่าง รู้ขึ้นรู้นี้ เข้าใจ สรรพสิ่งรู้หมดเลย แต่ไม่เคยมีการกระทำของใจแม่แต่นิดเดียว

ถ้าใจมีการกระทำของใจขึ้นมานะ มันเห็นคุณค่านะ เห็นคุณค่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราสมบุกสมบันขนาดไหน จิตมันมีพัฒนาการขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้หมดแล้ว แต่ขณะที่จิตเราหยาบๆ พอเราไปศึกษาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตเรายังไม่กระดิกพลิกแพลงอย่างใดเลย มันจะว่ามันเข้า มันรู้ ว่าง นิพพานว่าง ว่าง มันสร้างความว่างนะ ทั้งๆ ที่จิตนี้ยังไม่ได้กระดิกไม่ได้พลิกแพลง ไม่มีการกระทำแม่แต่สิ่งใดอย่างใดเลย

สิ่งที่รู้ขึ้นมา มันเป็นสัญญา สัญญาเห็นใหม่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นความคิดความนึก ความคิดความนึกเนี่ย จิตมันมหัศจรรย์มันสร้างภาพขึ้นมา แล้วความคิดความนึกมันเป็นธรรมใหม่ เป็นสภาวะธรรม สภาวะธรรมคือมันเปลี่ยนแปลง สภาวะคือธรรมชาติ เนี่ยสภาวะธรรมชาติ ธรรมชาติมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เนี่ยดู

อากาศมันเปลี่ยนแปลง มีฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงทั้งหมด สรรพสิ่งในโลกนี้มันเปลี่ยนแปลงทั้งหมดเลย แล้วเนี่ยสภาวะในหัวใจเนี่ย ความคิดมันเปลี่ยนแปลงใหม่ เปลี่ยนแปลง

แต่ แต่เปลี่ยนแปลงพัฒนาการ เปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดี เปลี่ยนแปลงขึ้นมาให้เห็นความแตกต่าง ความแตกต่างของปุถุชน ความแตกต่างของกัลยาณปุถุชน ความแตกต่างของโศดาปัตติมรรค ความแตกต่างของโศดาปัตติผล ความแตกต่างของสภิกาคามรรค ความแตกต่างของสภิกาคาผล ความแตกต่างของอนาคามรรค อนาคาผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ความแตกต่างของนิพพาน มันมีความแตกต่าง มีการพัฒนาการเป็นระดับเป็นขั้นขึ้นไป มีระดับขึ้นไปเนี่ย มันมีขณะจิต มีความเป็นไป นี้สภาวะทั้งหมดนะ

สภาวะของโศดาปัตติมรรค พอถึงโศดาปัตติผล เนี่ย สภาวะธรรมนี้ไม่มีการแตกต่าง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าเป็นโศดาปัตติมรรคนี้เปลี่ยนแปลง คำว่าโศดาปัตติมรรคเปลี่ยนแปลงคือพัฒนาการของมันไง พัฒนาการของสมาธิ พัฒนาการของปัญญา พัฒนาการของการกระทำ เพราะพัฒนาการนี้เกิดขึ้นมา นี้ไง นี้กรรมฐานเราถึงทำตรงนี้ไง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เพราะมีการกระทำของท่านอย่างนี้ ท่านถึงสอนลูกศิษย์ลูกหาให้มีการกระทำ แล้ว แล้วข้อวัตรปฏิบัติที่เกิด ที่มันมีอยู่ในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนี่ย รื้อค้นขึ้นมา รื้อค้นให้มันมีรูปธรรมขึ้นมา ให้มีการกระทำขึ้นมา ให้เป็นข้อวัตรปฏิบัติที่เกิดขึ้นมา ให้พระ ให้นักปฏิบัติของเรา ได้มีเครื่องดำเนินเครื่องทดสอบใจวิวัฒนาการของมันขึ้นมา ใจนี้จะวิวัฒนาการของมัน วิวัฒนาการของมันเพราะมันมีการกระทำ มันมีการกระทำ มีการวิวัฒนาการ ใจมันจะพัฒนาของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

เนี่ยตั้งแต่ปุถุชน กัลยาณปุถุชน โศดาปัตติมรรค ถ้ามันยังไม่สิ้นสุดขบวนการ มันมีการตรวจสอบ มีการกระทำ ตรวจสอบเห็นใหม่ เนี่ยการกระทำ คุณติ การศึกษาของเรา เราศึกษาขึ้นมาแล้วการตรวจสอบ การตรวจสอบที่ว่าการศึกษาถูกต้องไม่ถูกต้อง ถ้ามันไม่มีวิวัฒนาการ เราก็ต้องว่าเราถูกต้อง ก็เลสต้องถูกต้องหมด ถูกต้องมันเป็นตักทังปหาน ตักทังคปหานคือการกระทำที่เราฝึกปัญญาๆ เนี่ย ฝึกปัญญาก็รอบก็แล้วแต่ มัน

ปล่อยางขนาดใหญ่แล้วแต่ มันไม่สิ้นสุดขบวนการ สังโยชน์มันไม่ขาดไป ไม่ขาดไป
มันขบวนการของกุปปธรรมมันยังไม่เกิด อุกุปปธรรม

กุปปธรรม อุกุปปธรรม ขบวนการของกุปปธรรม ขบวนการการกระทำเห็นใหม่
สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวธรรมนี้เป็นสภาวธรรม เป็นอนัตตา เป็นการกระทำ นี่ไง
วิวัฒนาการ พัฒนาการของมันที่เราทำขึ้นมา มันมีการกระทำของใจขึ้นมา มันวิวัฒนาการ
ของมันถึงที่สุด มันเป็นกุปปธรรมเห็นใหม่ โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล นั่นนะคงที่
ตายตัวของโสคาปัตติมรรค แต่ แต่สมมุติมันมีหลายระดับ สมมุติมีหลายชั้น กิเลสมี
หลาย มีละเอียด หลายชั้นนัก

คูสิ มันอยู่ที่อำนาจวาสนาบารมีของแต่ละบุคคล โดยบุคคลตั้งเป้ามาเป็นพระ
โสคาบัน ถึงโสคาบันเขาก็พอใจในผลของเขาที่เขาได้ แต่เวลาผู้ที่ตั้งเป้าสูงกว่าเห็นใหม่
ขบวนการมันต้องก้าวเดินขึ้นไป เว้นไว้แต่ เว้นไว้แต่จีปปาภิญญา ที่ทำตรัสรู้ง่าย ตรัสรู้
เร็ว ถึงทีเดียวเป็นพระอรหันต์เลย อย่างนั้นก็อยู่ที่วาสนาที่เขาสร้างมา เขาสร้างมาหนัก
หนาสาหัสสาครรจ์ ถึงเขาต้องมีอำนาจวาสนาขนาดนั้น แต่เวไนยสัตว์ ในสัตว์โลกที่มี
ขบวนการที่มีความตั้งใจ เราก็จะทำของเรา ตั้งใจของเราเห็นใหม่ ตั้งใจวิวัฒนาการ มัน
เห็นมันรู้ มันเป็นสันทิฏฐิโก มันเป็นปัดจัตตังกลางหัวใจ

ถ้าขบวนการของธรรมที่กลางหัวใจของเราเนี่ย มันไม่มีวิวัฒนาการ ไม่พัฒนาการ
กัน พุดแค่ไหน ทำแค่ไหน มันก็ตาบอดคลำช้างทั้งนั้นนะ ช้างเป็นอย่างนั้น ช้างเป็นอย่าง
นั้น แล้วคูสิเดี๋ยวนี้ปัจจุบันนี้เห็นใหม่คูสิ คูสิครูบาอาจารย์สิ เนี่ยตาบอดแล้วก็บอกว่า
ธรรมะนะ ใอันนั้นก็บอกว่าช้าง ขาช้างนี่เป็นช้าง ใอันนั้นก็ว่าหูช้าง ใอันนั้นก็ว่าวงช้าง ว่ากัน
ไป วิธีการสอนไง เนี่ย สอนกันไป ธรรมะเป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งเป็นธรรมชาติ มันมีเจ
โตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติเท่านั้นแหละ อย่างอื่นไม่มี อย่างอื่นไม่มี

เนี่ย คูสิ จะเป็นมหายาน จะเป็นความลัดสั้นขนาดใหญ่ มันก็เป็นปัญญาวิมุตติ ถ้า
ปัญญาวิมุตตินะ ขบวนการของมันต้องถูกต้องทั้งหมด ถ้าขบวนการถูกต้องทั้งหมด มันก็
เป็นมรรค ๘ ทั้งหมด มรรค ๘ ขบวนการของมันต้องมี วิวัฒนาการของมันต้องมี สิ่ง
ที่วิวัฒนาการเรามี ถ้าวิวัฒนาการเรามีเห็นใหม่ เนี่ย คูสิ วิวัฒนาการของมัน เริ่มต้น
ขบวนการของมัน สิ้นสุดขบวนการของมัน มันต้องมีเหตุมีผล มันพุดถูก แต่ถ้าไม่มี

วิวัฒนาการของมันเห็นใหม่ มันก็เป็นสัญญาเข้ามาใช้ใหม่ มันก็ลอกออกมาจากตัว
ศาสนา ไม่ใช่ตัวธรรม

ตัวศาสนาเป็นวิธีการ เพราะลอกวิธีการมา แล้วก็เอาวิธีการบอกต้องอย่างนั้น ต้อง
อย่างนั้น ต้องอย่างนั้น แล้วผลตอบสนองมันเป็นอย่างไร ผลตอบสนองของขบวนการที่
สิ้นสุดขบวนการมันเป็นอย่างไร ขณะจิตที่เป็นความจริงมันเป็นอย่างไร เพราะขบวนการ
ขบวนการพัฒนาการของมันไม่มีเนี่ย มันรู้ไม่ได้หรอก มันเป็นไปได้ ถ้ามันเป็นไปได้
เห็นใหม่ ก็เป็นธรรมดาใจ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมดาใจ เนี่ย แต่ถ้ามัน
ขบวนการการกระทำได้นะ ทำรู้จริงเห็นจริง

แต่เวลาอธิบายออกมาเนี่ย มันอธิบายด้วยเขาว่าปัญญาของผู้ที่มีอำนาจวาสนา ไม่ได้มาก
น้อยแค่ไหนเท่านั้นเอง อธิบาย อธิบายเพื่อเหตุใด อธิบายให้พวกเราเนี่ยมีหลักมีเกณฑ์ มี
ความองอาจกล้าหาญ มีความสิ่งที่จับต้องได้ ธรรมะจับต้องได้ เห็นใหม่ธรรมะจับต้อง
ได้ ธรรมะเนี่ย ในมงคลเนี่ยเห็นใหม่ ธรรมะสาธุการ เอตมมมงคลมุตตม ถ้าธรรมะจับต้อง
ไม่ได้ ตาประสพตาเนี่ย ผู้ที่พูดจริงความจริงเนี่ย ผู้ที่สบตา ผู้รู้จริงอยู่จริงเนี่ย รู้ได้ทั้งหมด
เลย เพราะอะไร เพราะธรรมะมันอยู่ที่ในหัวใจอันนั้นนะ

ธรรมะ คุโณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ เนี่ยธรรมะมันอยู่ที่ไหน
ธรรมะมันอยู่ที่สัจจะความจริง ธรรมะมันอยู่ที่ธรรมชาติ ธรรมชาติที่เวียนตายเวียนเกิดใน
ปฏิสนธิ ภาวสวะตัวภพ ตัวเก็บข้อมูลเนี่ย ถ้ามันทำลายล้างหมดแล้ว ทำความสะอาด
หมดแล้ว แล้วธรรมะมันอยู่ที่ไหน แล้วถ้ามันรู้จริงขึ้นมา มันจะบิดเบือน มันจะบิดเบือน
ออกไปจากหลักธรรมได้อย่างไร แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ มันไปพูดถึงเรื่องศาสนาใจ
เรื่องวิธีการทั้งหมดเลย

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คุลีเวลากราบเห็นใหม่ กราบรูปเคารพ
เห็นใหม่ ตัวแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่พระพุทธรูป เวลากราบธรรมะเนี่ย
กราบวิชาการ กราบธรรม กราบผู้พระไตรปิฎก เวลากราบ ธรรมจักรเห็นใหม่ ตัวแทน
เนี่ย ทำหินแกรนิตไว้ว่าสิ่งนั้นเป็นตัวธรรมๆ หินเขาแกะสลักมา แต่ถ้าเป็นความจริงของ
เราละ เนี่ยมรรคญาณ มรรคญาณ เวลามันมรรค ๘ ปัญญามันหมุน หมุนอย่างไร เนี่ย มัน
เป็นบุคคลาธิษฐาน ธรรมจักรเห็นใหม่ จักรนี้ได้เคลื่อนแล้ว

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ ธรรมจักรเห็นใหม่ เนี่ย เทวดาส่งเป็นชั้นๆ ขึ้นไปเลยนะ พระพุทธเจ้าได้เทศน์ธรรมจักรแล้ว จักรนี้ได้เคลื่อนแล้ว ไม่มีใครสามารถจะย้อนกลับได้ มันย้อนกลับไม่ได้เพราะอะไร เพราะธรรมในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตัวธรรมมันอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตัวธรรมมันอยู่ในหัวใจหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเนี่ย มันเป็นความจริงอยู่แล้ว ก็เลสมันฆ่าตายไปแล้ว มันไม่มีกำลังอะไรมาย้อนกลับได้หรอก มันเป็นอกุศลธรรม นี่ธรรมมันอยู่ที่นั่น

ในเมื่อธรรมอยู่ที่นั่น แล้วธรรมในหัวใจเราละ ในหัวใจเรามันมีกิเลสมีตัณหา มีวิชาทั้งหมด กิเลสตัณหาวิชาของเราขึ้นมาเนี่ย มันถึงต้องบังคับ บังคับเรานะ ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เราฟังธรรมแล้วมันสะเทือนใจเรานะ เราต้องทำจริงทำจังเพื่อประโยชน์ของเรานะ ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนานะ เวลาฟังธรรมที่เป็นธรรมขึ้นมาเนี่ยก็บอกว่าโมโห โกรธา พุคฺรุนแรง พุคฺกระเทือนหัวใจ ไม่ไว้หน้า แต่เวลาไอ้โลมปฏิโลมเป็นประโลมโลกขึ้นมาเนี่ย ไอ้โห ธรรมะนี่ชื่นใจ ธรรมะนี่ลึกซึ้งนะ มันลึกซึ้งของกิเลส กิเลสมันได้ยกยอขึ้นมา กิเลสมันได้ยกยอปอปั้น มันจี๋หัวเลยนะ

นี่ว่าง สภาวธรรมเป็นความว่าง อากาศมันก็ว่าง คนเกิดคนตายมีอยู่ตลอดแล้ว ธรรมชาติทุกคนมันเป็นธรรมชาติ มันเป็นความจริงอยู่แล้ว แต่สิ่งที่มันไม่เป็นความจริงก็คือความทุกข์ใจนี่ไง ก็ความน้อยเนื้อต่ำใจ ความลึงเลสงสัยในใจเนี่ย มันยังโดนเหยียบย้ำอยู่นี่ไง แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาเนี่ย มันประพฤติปฏิบัติเป็นความจริงขึ้นมาเนี่ย มันฆ่าทิ้ง ฆ่าทิ้งหมดเลยนะ มันฆ่าตายเลยเนี่ย เวลากิเลสตายต่อหน้าเนี่ย เห็นใหม่ สภาวธรรม สภาวะที่มันตายต่อหน้าเนี่ย

แล้วอวิชชาเนี่ย เวลามันฆ่าเนี่ย คูสิสังโยชน์ ๓ ตัว เนี่ยสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพทปรามาส มันตายไปคาที่เลยละ แล้วมันจะฟื้นขึ้นมาได้อย่างไร กามราคะ ปฏิกัมม อ่อนลงเนี่ย กามราคะก็ขาดลงไปเนี่ยเห็นใหม่ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชาสังโยชน์เบื้องบนเนี่ยมันขาดอย่างไร มันตายอย่างไร ถ้าสังโยชน์ตายขึ้นมาแล้ว เครื่องร้อยรัดจิต เครื่องร้อยรัดอยู่เห็นใหม่ ถ้าสังโยชน์ ๕ ตัวข้างบน มันก็ไปเกิดบนพรหม นี่มีสังโยชน์นะ กับรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ

รูปราคา อรูปราคา รูปฉาน อรูปฉาน เนียมานะ มานะคือความสำคัญตน เนีย
 อุตฺถัจจะคือความขยันหมั่นเพียร เนียววิชา อวิชาคือความไม่รู้ ไม่รู้ในตัวเองนะ แต่
 รู้ไปหมด ว่าง นิพพาน เสร็จแล้วมันก็ไปเกิดเห็นใหม่ ถ้ามีสังโยชน์รัดอยู่ แล้วถ้า
 สังโยชน์มันหลุดไปละ สังโยชน์มันขาดไปละ ถ้าสังโยชน์มันขาดมันขาดไปอย่างไร
 ในทฤษฎีมานะเนี่ย เนียมานะเห็นใหม่ เราเสมอเขา สำคัญว่าเสมอเขา สำคัญว่าต่ำกว่าเขา
 เราต่ำกว่าเขา เสมอว่าต่ำกว่าเขา เสมอว่าสำคัญ เราต่ำกว่าสำคัญก็ผิด เราเสมอเขาสำคัญก็
 ผิด เราสูงกว่าสำคัญก็ผิด เพราะความสำคัญ จะสูงจะต่ำไม่สำคัญ

ความสำคัญตน ความสำคัญของอวิชา ความสำคัญของความ เพราะมันไม่รู้ตัว
 มันเองไม่สำคัญได้อย่างไร มันไม่รู้ตัวมันเองเห็นใหม่ แต่มันละเอียดอ่อนมาก
 ละเอียดอ่อน เพราะกิเลสนะ กิเลสหายๆ เนียเผาเรา ไฟเผาเรานี้พองไปหมดเลย แต่เวลา
 ไฟกิเลสตัดหามันเผาในใจไม่เห็นไฟ ยิ่งไฟละเอียดเข้าไปนะ มันซึมซับ มันซึมซับอยู่ใน
 ใจ ความร้อนเนี่ยมันซึมซับอยู่กับใจ เราจะไม่รู้ตัวอะไรเลย สิ่งที่ไม่รู้ตัว นี้ ไฟอันละเอียด

แล้วเวลามรรคอันละเอียด ความรู้อันละเอียด สิ่งอันละเอียด มันตามกันเข้าไปนะ
 มันตามกันเข้าไป แล้วไปทำลาย ทำลายเผาไหม้กันไป มรรคญาณ สิ่งที่เป็นมรรคญาณ
 เห็นใหม่ เป็นสังขธรรม แล้วเราวิวัฒนาการ พัฒนาการกัน ตั้งแต่เข้าไป แล้วเผา เผาตั้งแต่
 หายๆ สิ่งหายๆ เผาเห็นไฟ เห็นเชื้อ ทำลายกันเลย แล้วละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป
 จนถึงที่สุดนะ เนีย มันละเอียดมาก แล้วเวลาคู่กันเวลาธรรมะสอนกันนะ มันเป็นศาสนา
 ธรรมในตู้พระไตรปิฎก

แต่ถ้าเป็นธรรมจริงนะ ออกจากใจจริงนั้น เราจะได้ฟังธรรมที่มีคุณค่า ศาสน
 ธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาสถิตในหัวใจของเรา สถิตจาก
 ความเพียร ความมุมานะ เข้ามาสถิตนะ ถ้าในใจของเรามีแต่กิเลสตัดหาความทะยาน
 ออยาก พุทธธรรมนะ มันก็บวกด้วยกิเลส บวกด้วยความเห็นของเรา ถ้าเป็นธรรมจริงนะ
 มันสถิตในใจของครูบาอาจารย์ของเรา แล้วแสดงธรรมมาให้เราฟังเพื่อประโยชน์กับเรา
 ธรรมะอยู่ที่นั่น เอวัง